

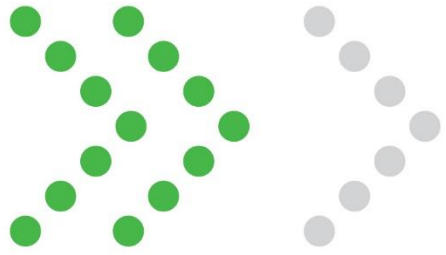
Μελέτη αποτύπωσης των
ωφελούμενων και αποτίμησης
της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής
διδασκτικής εμπειρίας σε νέους
επιστήμονες κατόχους διδακτορικού»
του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»

Α' & Β' ΚΥΚΛΟΣ
2016 - 2018

Η έκδοση παρουσιάζει τα αποτελέσματα των πρωτογενών ερευνών του ΕΚΤ για την αποτίμηση των δυο κύκλων της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» ΕΔΒΜ20 (ακαδημαϊκό έτος 2016-2017), ΕΔΒΜ45 (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018). Το παρόν αποτέλεσε προσχέδιο του «Παραδοτέου 1.6: Συνολική Έκθεση Αποτίμησης Δράσεων Ακαδημαϊκών Ετών 2016-2017, 2017-2018 και 2018-2019» του Υποέργου 1 «Μηχανισμός Αποτίμησης 4 δράσεων του ΕΠ "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση" 2014-2020» της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5010794. Η Πράξη «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» υλοποιείται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για λογαριασμό της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020".

Η ανάλυση των δεδομένων και η παραγωγή των δεικτών υλοποιήθηκε από το Τμήμα Δεικτών και Δράσεων ΕΤΑΚ του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης.

Συντελεστές έκδοσης:

Δρ. Εύη Σαχίνη, Δρ. Νένα Μάλλιου, Δρ. Νίκος Καραμπέκιος, Δρ. Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης, Μαργαρίτης Προέδρου

Ομάδα εργασίας:

Ειρήνη Ανδρικάκη, Δρ. Νίκος Καραμπέκιος, Αγάθη Μπελούλη, Γαλάτιος Σιγανός, Δρ. Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης

Επιμέλεια Έκδοσης: Χριστίνα Δεμίρη

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δήμητρα Πελεκάνου

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς

ΕΚΤ (2019), *Μελέτη αποτύπωσης των ωφελούμενων και αποτίμησης του Α' και Β' κύκλου (ακαδημαϊκά έτη 2016-2017, 2017-2018) της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ | ΕΙΕ

Copyright © 2019 Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

δ: Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα

• τ: 210 7273900 • f: 210 7246824 • e: ekt@ekt.gr • www.ekt.gr

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές

Προκειμένου να δείτε αντίγραφο της άδειας επισκεφθείτε:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Η έκδοση διατίθεται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση <http://metrics.ekt.gr/>

ISBN: 978-618-5355-26-5 (print)

ISBN: 978-618-5355-27-2 (pdf)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί ένα από τα παραδοτέα της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης». Η συγκεκριμένη Πράξη στοχεύει στην εδραίωση ενός μηχανισμού παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των δράσεων για τη στήριξη των νέων ερευνητών/τριών που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Η αξιολόγηση είναι εξίσου σημαντική με την υλοποίηση των δράσεων αυτών γιατί, αφενός, δίνει στους φορείς σχεδιασμού πολιτικής την απαραίτητη πληροφορία, προκειμένου να προβαίνουν έγκαιρα στις αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις, και αφετέρου αποτυπώνει τις ωφέλειες των δράσεων όπως προσλαμβάνονται από τους ίδιους/ες τους/τις ωφελούμενους/ες.

Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις που παρακολουθούνται είναι:

(α) οι υποτροφίες υποψήφιων διδασκόντων,

(β) οι υποτροφίες μετά-διδασκόντων ερευνητών/τριών,

(γ) η απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες και

(δ) η χρηματοδότηση ερευνητικών ομάδων που αποτελούνται από νέους ερευνητές/τριες.

Το σύνολο αυτών των δράσεων σχεδιάστηκε εντός του 2015 και ξεκίνησε να υλοποιείται από το 2016, με βασικό στόχο να αντιστρέψει το κύμα φυγής των νέων επιστημόνων στο εξωτερικό και να δημιουργήσει ένα σταθερό περιβάλλον στήριξης των νέων ερευνητών/τριών στη χώρα μας.

Οι δράσεις αυτές εντάσσονται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη στήριξη του ερευνητικού δυναμικού της χώρας, και αυτή την περίοδο, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» αποτελεί το σημαντικότερο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με κριτήριο τον αριθμό των ατόμων που ωφελούνται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου, δηλαδή έως τα τέλη του 2023, από τις παραπάνω παρεμβάσεις αναμένεται να έχουν ωφεληθεί περίπου 16.000 νέοι επιστήμονες και ερευνητές/τριες (1.452 υποψήφιοι διδάκτορες, 1.269 μετα-διδάκτορες ερευνητές/τριες, 2.200 ερευνητές/τριες και 11.222 θέσεις διδασκόντων μέσω της Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας).

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη Διευθύντρια κα Ε. Σαχίνη καθώς και τα στελέχη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για την ποιοτική δουλειά τους και την καλή συνεργασία.

Γιώργος Ιωαννίδης
Ειδικός Γραμματέας
Τομεακών ΕΠ του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

Με μεγάλη χαρά προλογίζω τη σειρά των τεσσάρων πρώτων εκδόσεων του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) στις οποίες **παρατίθενται τα στοιχεία και αποτιμώνται τα πρώτα αποτελέσματα** των δημόσιων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων, που σχεδιάστηκαν από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, με στόχο την ενίσχυση των νέων ερευνητών & ερευνητριών σε διάφορα στάδια της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας -υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδάκτορες, νέοι ερευνητές, διδάκτορες που αποκτούν ακαδημαϊκή διδακτική εμπειρία.

Παράλληλα με την υλοποίηση των παρεμβάσεων από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ανέλαβε την υλοποίηση της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», μέσω της οποίας **αναπτύχθηκε μηχανισμός συλλογής στοιχείων**, από το σύνολο των ωφελούμενων και από τους φορείς με τους οποίους συνεργάζονται οι ωφελούμενοι, **μελέτης, ανάλυσης, συσχέτισης και παρουσίασης των ποσοτικών και ποιοτικών ευρημάτων**, με στόχο την παρακολούθηση κατά την υλοποίηση και την ενημέρωση για έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων, καθώς και την αποτίμηση των δράσεων σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί.

Παρότι η σειρά αυτή των εκδόσεων αναφέρεται σε κατηγορίες εξειδικευμένων πληθυσμών, όπως αυτοί χρηματοδοτήθηκαν από τις επιμέρους Δράσεις, δηλαδή υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδάκτορες, συμμετέχοντες σε ερευνητικές ομάδες και αποκτούντες ακαδημαϊκή διδακτική εμπειρία, υπάρχει μία οριζόντια γραμμή που ενώνει αυτούς τους πληθυσμούς. Είναι αυτοί που συγκροτούν το ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης της χώρας, το πιο εξειδικευμένο και τυπικά ικανό ανθρώπινο δυναμικό της ελληνικής κοινωνίας, πάνω στο οποίο στηρίζεται ουσιαστικά η στρατηγική και ο σχεδιασμός για την παραγωγική ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας και τη μετάβαση σε μια οικονομία έντασης γνώσης. Είναι, ακόμα, αυτοί από τους οποίους το ελληνικό ερευνητικό και ακαδημαϊκό σύστημα θα αντλήσει τα άτομα που θα το στελεχώσουν στο μέλλον και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξή του.

Η αποτύπωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απέκτησαν οι ωφελούμενοι των συγκεκριμένων Δράσεων, όπως αναδεικνύεται μέσα από τις εκδόσεις του ΕΚΤ, αποτελεί τη βάση για τη διερεύνηση του βαθμού επιτυχίας των συγκεκριμένων δημόσιων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων.

Επιπλέον, το γεγονός ότι το ΕΚΤ, ως φορέας και εθνική αρχή του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, συλλέγει σειρά «συγγενών» στατιστικών δεδομένων, διευκολύνει περαιτέρω συσχετίσεις με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Πράξης. Για παράδειγμα, οι βιβλιομετρικές επιδόσεις των δημοσιεύσεών τους, η συμμετοχή τους σε ερευνητικά έργα, κ.ά., είναι ευρύτερα και σημαντικά αποτελέσματα των συγκεκριμένων δημόσιων χρηματοδοτικών πρωτοβουλιών, η καταγραφή των οποίων θα συμβάλλει στην πληρέστερη αποτύπωση των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης. Επιτρέπουν δε, την κατανόηση και αντιστοίχισή τους με απαιτήσεις και

ανάγκες του εθνικού συστήματος καινοτομίας, όπως αυτό απαρτίζεται από την ερευνητική, ακαδημαϊκή και επιχειρηματική κοινότητα.

Ακόμα, η καταγραφή των δεξιοτήτων και η κατανόηση των προσδοκιών του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί σημαντική παράμετρο για την αντιμετώπιση του κρίσιμου ζητήματος του περιορισμού και της αναστροφής της μονοσήμαντης κινητικότητας των ερευνητών προς το εξωτερικό, κάτι που οι συγκεκριμένες Δράσεις είχαν θέσει ως στόχο και κατάφεραν, όπως δείχνουν τα μέχρι σήμερα στοιχεία, να αντιμετωπίσουν επιτυχώς.

Η υλοποίηση των παραπάνω, όπως προανέφερα, κατέστη δυνατή λόγω της αδιαμφισβήτητα θετικής απόφασης να διαμορφωθεί μηχανισμός καταγραφής και αποτίμησης των δημόσιων παρεμβάσεων που ξεκίνησε παράλληλα με την υλοποίηση των Δράσεων, αξιοποιώντας τη μακρόχρονη εμπειρία μας στο ΕΚΤ. Πρόκειται για μια πραγματικά καινοτόμο πρακτική στην υλοποίηση δημόσιων παρεμβάσεων, δεδομένου ότι συνήθως γίνεται η εκ των υστέρων αποτίμηση των επιπτώσεων των εφαρμοζόμενων πολιτικών.

Η παράλληλη παρακολούθηση της πορείας και εξέλιξης των επιμέρους κύκλων των Δράσεων μέσα από μία σειρά από κρίσιμους δείκτες παρακολούθησης, εκροών και αποτελεσμάτων, παρείχε τη δυνατότητα στους υπεύθυνους να προβούν σε διορθωτικές κινήσεις, όπου κρίθηκε αναγκαίο, βελτιστοποιώντας την επίδραση και τον αντίκτυπο των συγκεκριμένων δημόσιων παρεμβάσεων.

Στο ΕΚΤ θα συνεχίσουμε στο πλαίσιο των συμβατικών μας υποχρεώσεων να αποτυπώνουμε και να αποτιμούμε τα αποτελέσματα των επόμενων κύκλων των Δράσεων, παρέχοντας τα σχετικά στοιχεία στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, επιδιώκοντας έτσι να συνεισφέρουμε στη βελτιστοποίηση της διαδικασίας υλοποίησης και της επίτευξης των στόχων. Επίσης, θα αναπτύξουμε και διαθέσουμε ψηφιακό αποθετήριο στο οποίο θα συγκεντρώνονται τα ερευνητικά αποτελέσματα που παράγουν οι ωφελούμενοι στο πλαίσιο των Δράσεων, με στόχο τη διάχυσή τους για τις ανάγκες της Ανοικτής Επιστήμης.

Η συγκεκριμένη έκδοση αναφέρεται στην αποτίμηση της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού», καθώς και στην αποτύπωση των στοιχείων που αφορούν τους νέους επιστήμονες που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο των δυο κύκλων αυτής (ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018).

Εύη Σαχίνη
Διευθύντρια Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	9
1. Έρευνα πεδίου του ΕΚΤ και εισαγωγικά στοιχεία για τους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45).....	10
1.1. Στοιχεία έρευνας πεδίου	10
1.2 Κατανομή νέων επιστημόνων ανά Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ.....	11
2. Προφίλ των συμμετεχόντων	13
2.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)	13
2.2. Στοιχεία για την εκπαίδευσης των νέων επιστημόνων που συμμετείχαν στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)	17
2.3. Στοιχεία που αφορούν στη φάση υποβολής αιτήσεων από τους συμμετέχοντες στη Δράση (ΕΔΒΜ45).....	20
3. Διδακτική Εμπειρία των ωφελούμενων πριν τη συμμετοχή τους στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)	22
3.1. Πρότερη διδακτική εμπειρία (ίδρυμα και διάρκεια).....	22
3.2. Επιστημονικό πεδίο	27
4. Συμμετοχή στη Δράση (Α΄ και Β΄ κύκλος ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)	29
4.1. Μοναδικοποίηση των ωφελούμενων, διάρκεια διδασκαλίας και σχέση με τόπο κατοικίας.....	29
4.2. Επιστημονικό πεδίο	31
4.3. Είδος επαγγελματικής σχέσης και αμοιβή	32
4.4. Στοιχεία διδαχθέντος μαθήματος στο πλαίσιο της Δράσης (Α΄ και Β΄ κύκλος, ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45).....	33
4.5. Στοιχεία σχετικά με τη διδασκαλία των μαθημάτων στο πλαίσιο της Δράσης (Α΄ και Β΄ κύκλος, ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)	36
4.6. Συμμετοχή σε άλλες ακαδημαϊκές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45).....	38
5. Αποτίμηση των κύκλων της Δράσης	39
5.1. Αξιολόγηση των δυο κύκλων της Δράσης από τους συμμετέχοντες σε αυτή	39
5.1.1. Βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων.....	39
5.1.2. Επιπτώσεις ως προς τη μετακίνηση στο εξωτερικό	41
5.2. Προτάσεις Βελτίωσης της Δράσης.....	45
6. Συμπεράσματα.....	48

Εισαγωγή

Στην παρούσα έκδοση παρατίθενται συγκριτικά, τα στοιχεία που προέκυψαν ως αποτελέσματα των ερευνών που πραγματοποίησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τους δύο κύκλους της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» ΕΔΒΜ20 (2016-2017), ΕΔΒΜ45 (2017-2018). Με βάση τα στοιχεία, αποτυπώνεται με συγκριτικό τρόπο ο πληθυσμός των νέων επιστημόνων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους και αποτιμάται συνολικά η Δράση, με βάση τις αποκρίσεις τους, ως προς τις ακόλουθες παραμέτρους:

- τον προσωπικό βαθμό ικανοποίησης των νέων επιστημόνων από τη συμμετοχή τους στη Δράση.
- την επίδραση που είχε η Δράση στην απόφαση των νέων επιστημόνων να επιστρέψουν στην Ελλάδα για να αποκτήσουν ακαδημαϊκή εμπειρία, καθώς και στην πρόθεσή τους για μελλοντική εγκατάσταση στο εξωτερικό (brain drain).
- προτάσεις βελτίωσης ώστε να ληφθούν υπόψη στον σχεδιασμό των επόμενων κύκλων της Δράσης.

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση έχουν προκύψει από την επεξεργασία των online ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν οι νέοι επιστήμονες -με την ιδιότητα του πανεπιστημιακού υπότροφου που τους αποδόθηκε για την παροχή διδακτικού έργου στο πλαίσιο της Δράσης- οι οποίοι συμμετείχαν στους δύο κύκλους της (Α' κύκλος: ΕΔΒΜ20 για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 και Β' κύκλος: ΕΔΒΜ45 για το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018), στο πλαίσιο της πρωτογενούς έρευνας που διεξήγαγε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τους σκοπούς της μελέτης αποτίμησης της Δράσης.

Στην παρούσα έκδοση, στο επίπεδο της ανάλυσης περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν ολόκληρο το ακαδημαϊκό έτος, πλην των διαγραμμάτων 22, 23 και 24, όπου η ανάλυση αφορά σε εξάμηνο. Η παρουσίαση των ευρημάτων γίνεται είτε με απόλυτους αριθμούς, είτε συχνότερα ως ποσοστό, κυρίως επί του αριθμού των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, δηλαδή ως ποσοστό των αποκρίσεων.

Τέλος, ορισμένοι δείκτες αφορούν μόνο τον Β' κύκλο, δηλαδή την προκήρυξη ΕΔΒΜ45, καθώς έγιναν ορισμένες προσθήκες στα ερωτηματολόγια που κρίθηκαν αναγκαίες, και οι οποίες προέκυψαν μετά την ανάλυση των στοιχείων του Α' κύκλου.

Βασικός στόχος, που λήφθηκε υπόψη στον σχεδιασμό των ερωτηματολογίων, ως προς τις ερωτήσεις που περιλήφθηκαν, ως προς τη μέθοδο συλλογής και ανάλυσης των συλλεχθέντων στοιχείων, και ως προς τους δείκτες που επιλέγησαν, ήταν η άμεση αποτίμηση της επίτευξης των βασικών στόχων της Δράσης, ο εντοπισμός πιθανών δυσλειτουργιών ή προβλημάτων, ώστε να καταστεί δυνατή η ανασχεδίαση της Δράσης από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1. Έρευνα πεδίου του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και εισαγωγικά στοιχεία για τους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

1.1. Στοιχεία έρευνας πεδίου

Για τη συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων, ζητήθηκε από το σύνολο των νέων επιστημόνων που επιλέγησαν στους δύο κύκλους (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) της Δράσης για απόκτηση ακαδημαϊκής εμπειρίας, να λάβουν μέρος στην πρωτογενή έρευνα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Τα αναλυτικά δεδομένα που αφορούν τους νέους επιστήμονες - ωφελούμενους της Δράσης και τα σχετικά ποσοστά απόκρισης, ανά κύκλο και ακαδημαϊκό εξάμηνο, αποτυπώνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Δεδομένα συμμετοχής ωφελούμενων στις πρωτογενείς έρευνες του ΕΚΤ

Κύκλοι	ΕΔΒΜ20		ΕΔΒΜ45	
	2016-2017		2017-2018	
Ακαδημαϊκά εξάμηνα	Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο	Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο
Σύνολο απαντήσεων	583	763	559	757
Σύνολο ωφελούμενων	641	883	665	917
Ποσοστό απόκρισης	91,0%	86,4%	84,1%	82,6%

Και στις τέσσερις παραπάνω περιπτώσεις, συνοπτικά, τα βήματα υλοποίησης, με βάση τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε στο στάδιο του σχεδιασμού, περιλάμβαναν:

- Συλλογή στοιχείων επικοινωνίας ωφελούμενων από τους Ειδικούς Λογαριασμούς Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) των ιδρυμάτων υποδοχής
- Διαμόρφωση ερωτηματολογίων για τη συλλογή δεδομένων με βάση τη στοχοθεσία της έρευνας
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών online ερωτηματολογίων (web survey) με χρήση και παραμετροποίηση των συστημάτων online ερευνών του ΕΚΤ. Τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ελέγχους ορθότητας των στοιχείων κατά την εισαγωγή τους από τους ωφελούμενους

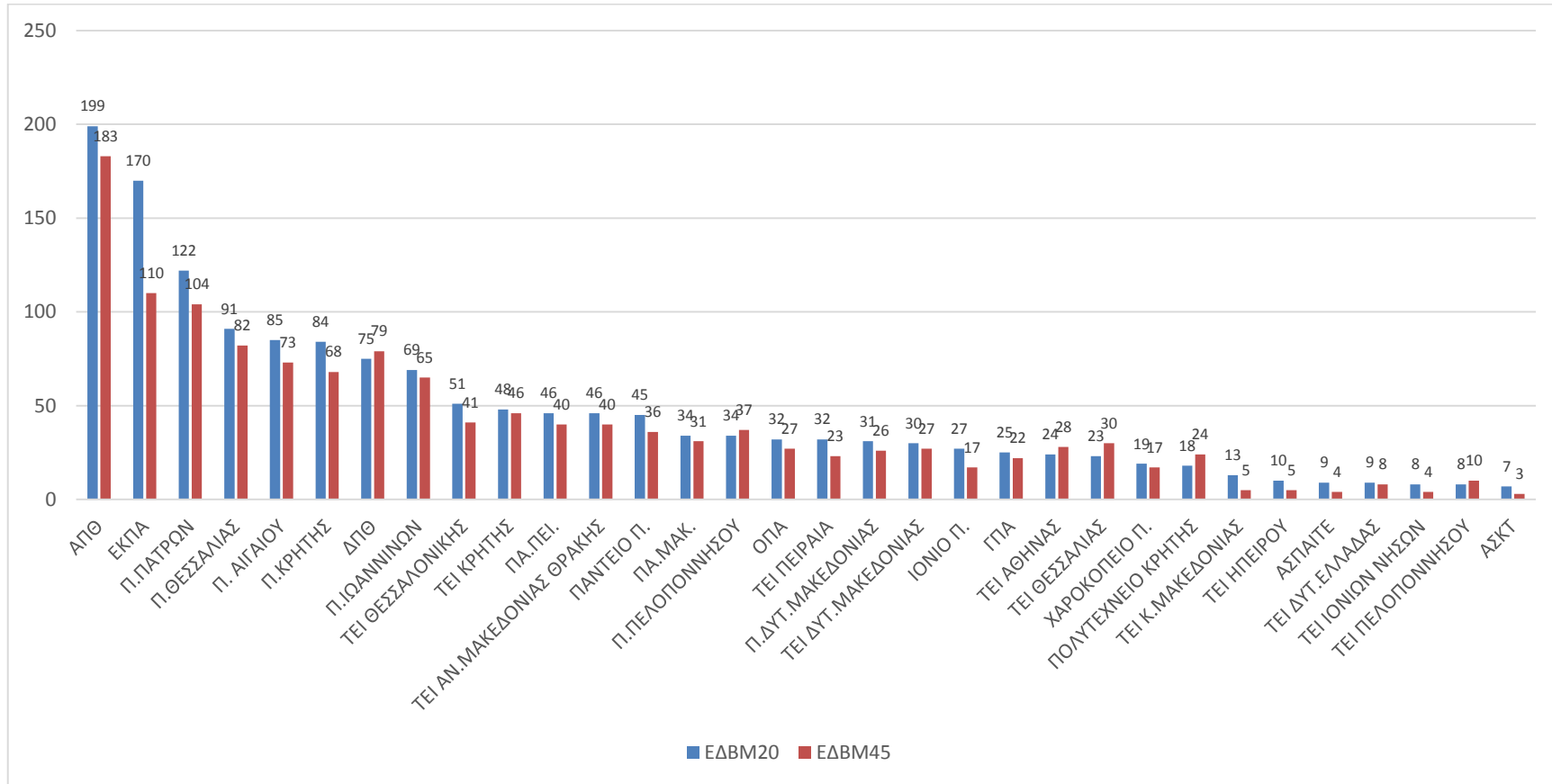
- Επεξεργασία δεδομένων, έλεγχοι συνάφειας, παραγωγή δεικτών
- Προετοιμασία και συγγραφή σχετικής έκθεσης αναφοράς.

Επισημαίνεται ότι το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ως εθνική αρχή και φορέας του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος δεσμεύεται και τηρεί πλήρως τις διατάξεις για το στατιστικό απόρρητο βάσει του στατιστικού νόμου Ν. 3832/2010 καθώς και τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 2472/97), τόσο κατά τη συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων όσο και στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων αυτής της μελέτης.

1.2. Κατανομή νέων επιστημόνων ανά Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή του συνόλου των νέων επιστημόνων ανά ίδρυμα διδασκαλίας για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 (ΕΔΒΜ20) και το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 (ΕΔΒΜ45). Από τα στοιχεία προκύπτει, ότι το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) βρίσκονται στις πρώτες θέσεις ως προς τον αριθμό των νέων επιστημόνων που απασχόλησαν για την απόκτηση ακαδημαϊκής εμπειρίας.

Διάγραμμα 1: Κατανομή των νέων επιστημόνων ανά ίδρυμα διδασκαλίας στο πλαίσιο των δυο κύκλων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) της Δράσης (συνολικός αριθμός ωφελούμενων δράσεων, κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018)

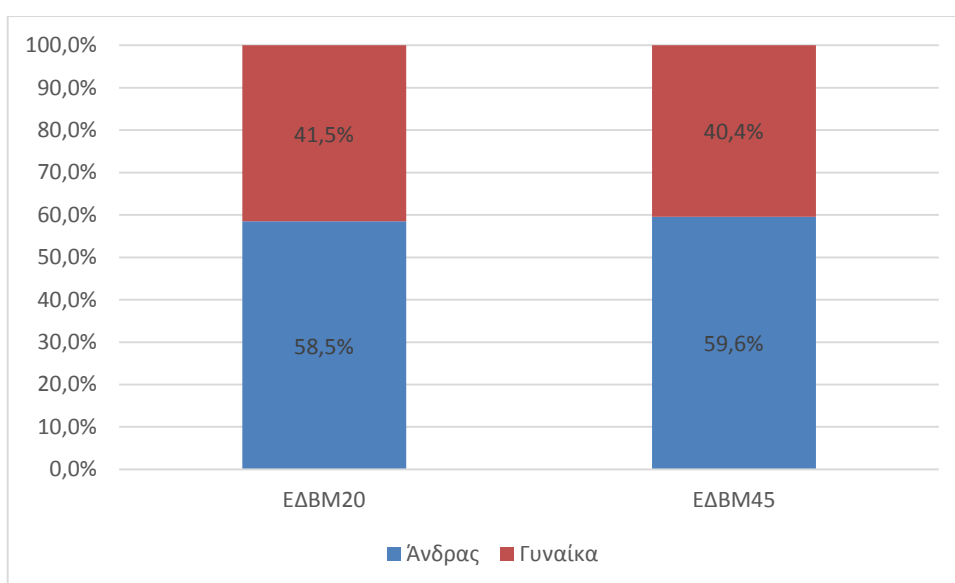

2. Προφίλ των συμμετεχόντων

2.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

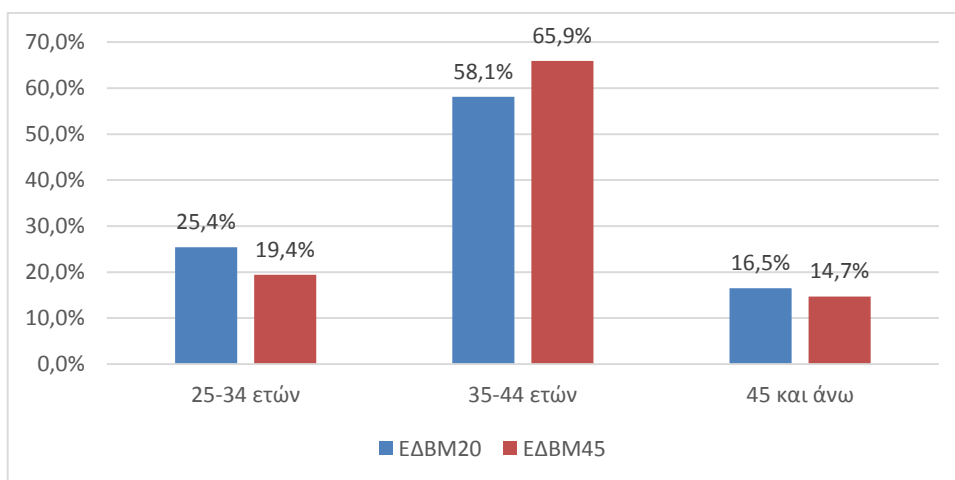
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι νέοι επιστήμονες που συμμετείχαν στους δυο κύκλους της Δράσης, τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018, ήταν άνδρες σε ποσοστό περίπου 60% και γυναίκες κατά 40% (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά φύλο (ως % των συμμετεχόντων)

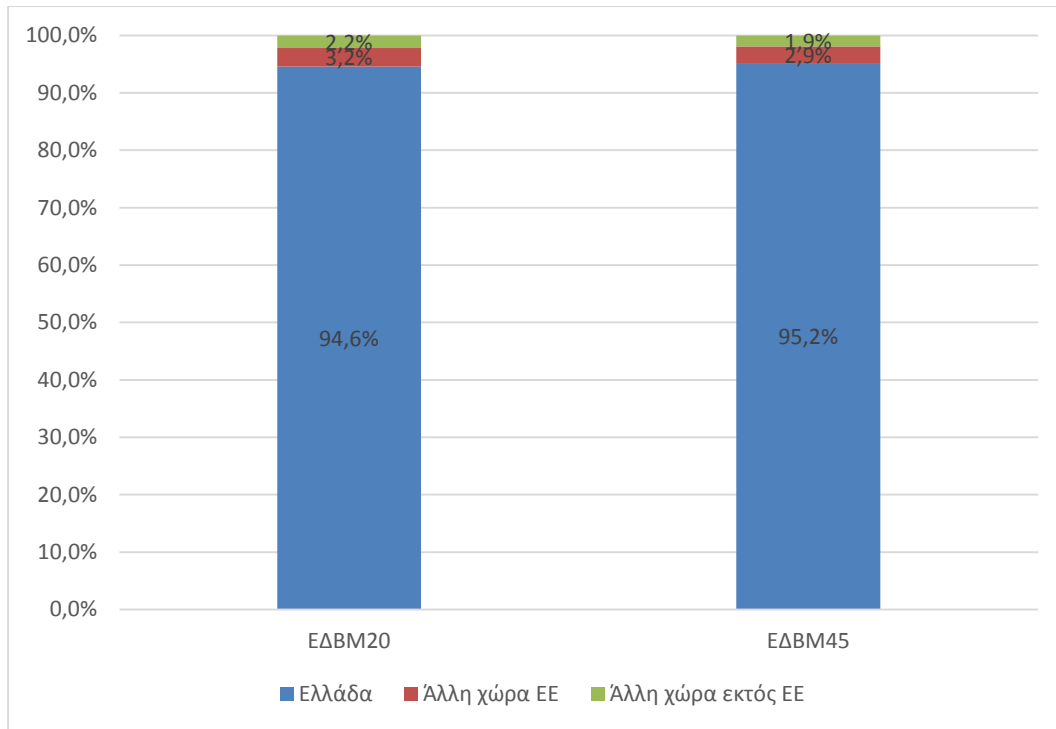
Η πλειονότητα των νέων επιστημόνων που απασχολήθηκαν στον Α' και Β' κύκλο (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανήκε στην ηλικιακή κατηγορία των 35-44 ετών (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά ηλικιακή ομάδα (ως % των συμμετεχόντων)

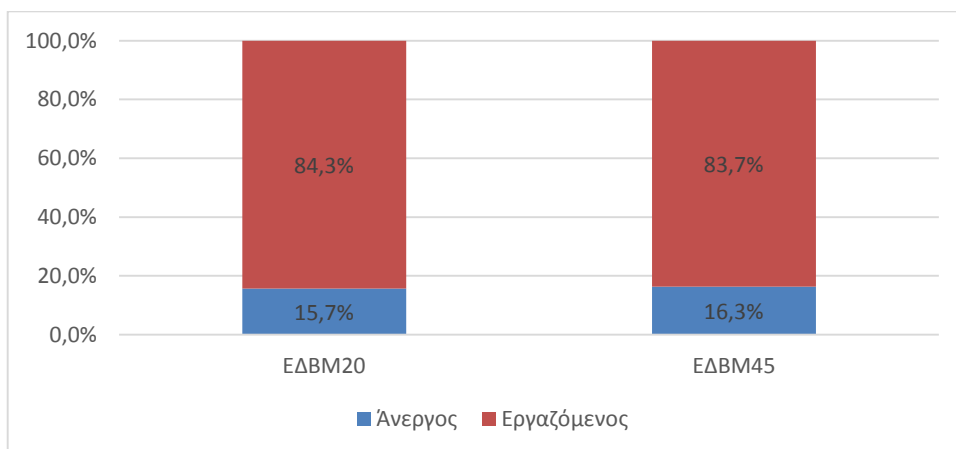
Συντριπτικό ποσοστό (95% σχεδόν) των νέων επιστημόνων που απασχολήθηκαν στους δύο κύκλους της Δράσης γεννήθηκε στην Ελλάδα (Διάγραμμα 4), ενώ σε ό,τι αφορά το υπόλοιπο ποσοστό, η πλειονότητα γεννήθηκε σε χώρες της ΕΕ.

Διάγραμμα 4: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά χώρα γέννησης (ως % των συμμετεχόντων)

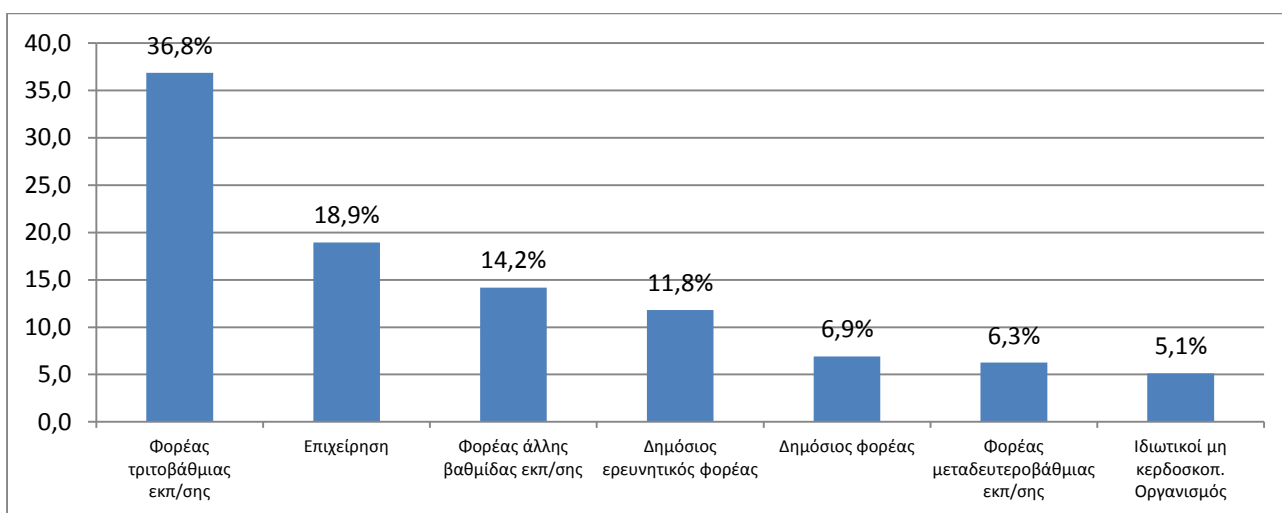
Όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση των ωφελούμενων, το 15%-16% όσων δίδαξαν στους δύο κύκλους της Δράσης ανέφερε ότι δεν διατηρούσε άλλη παράλληλη απασχόληση (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το καθεστώς απασχόλησής τους, πέρα από τη συμμετοχή τους στη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

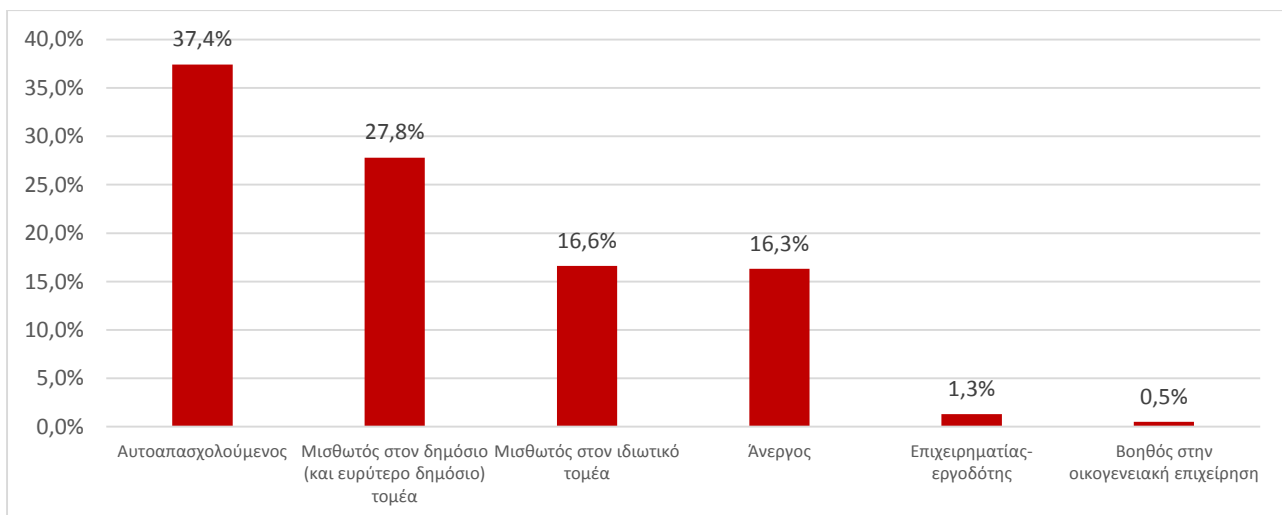

Η επαγγελματική απασχόληση των νέων επιστημόνων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους της Δράσης απεικονίζεται στα Διαγράμματα 6 και 7.¹ Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 (ΕΔΒΜ20), οι περισσότεροι ωφελούμενοι εργάζονταν σε φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 (ΕΔΒΜ45) οι περισσότεροι ωφελούμενοι ήταν αυτοαπασχολούμενοι.

Διάγραμμα 6: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20) ανά φορέα απασχόλησής τους, παράλληλα με τη συμμετοχή τους στον Α' κύκλο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

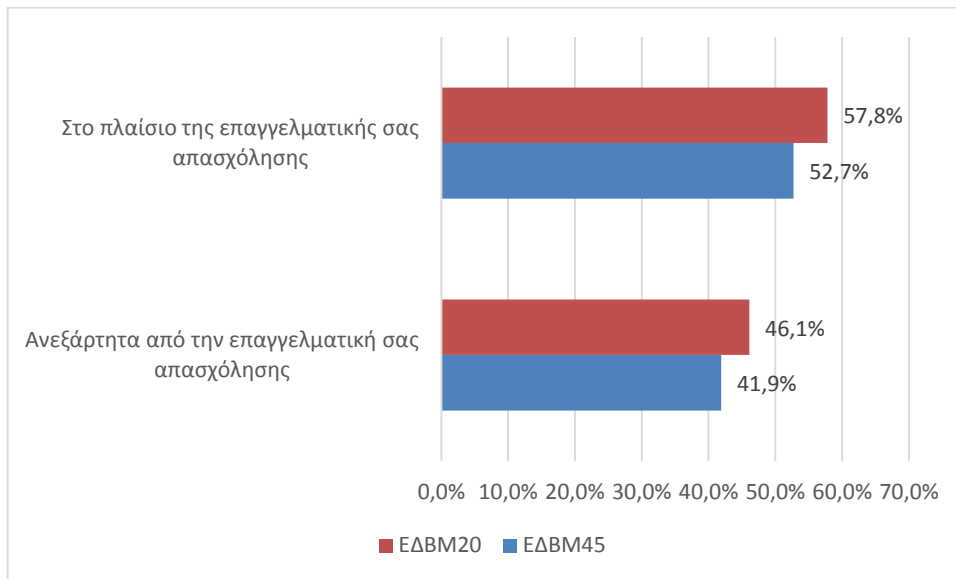
Διάγραμμα 7: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανά κατάσταση απασχόλησής τους, παράλληλα με τη συμμετοχή τους στον Β' κύκλο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

¹ Η παράθεση διαφορετικών δεδομένων στα δύο διαγράμματα έγινε λόγω μεταβολής του περιεχομένου του ερωτηματολογίου στη συγκεκριμένη ερώτηση (φορέας/κατάσταση απασχόλησης ωφελούμενων σε παράλληλο χρόνο με τη συμμετοχή τους στη Δράση) στις έρευνες που διενήργησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, κατόπιν συνεννόησης με την ΕΥΔ.

Εξειδικεύοντας περαιτέρω την ανάλυση για το είδος της απασχόλησης των νέων επιστημόνων και το κατά πόσο συμμετείχαν σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης² κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων πριν από τη συμμετοχή τους στη Δράση, διαπιστώθηκε ότι τόσο για την ΕΔΒΜ20 όσο και για την ΕΔΒΜ45 ένα ποσοστό πάνω από το 50% είχε ερευνητική δράση στο πλαίσιο της επαγγελματικής του ενασχόλησης, ενώ πάνω από το 40% είχε αυτόνομη ερευνητική παρουσία και δραστηριότητα, ανεξάρτητα από την επαγγελματική του θέση (Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 8: Ποσοστό των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) με δραστηριότητα Ε&Α τα δύο τελευταία έτη πριν από τη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

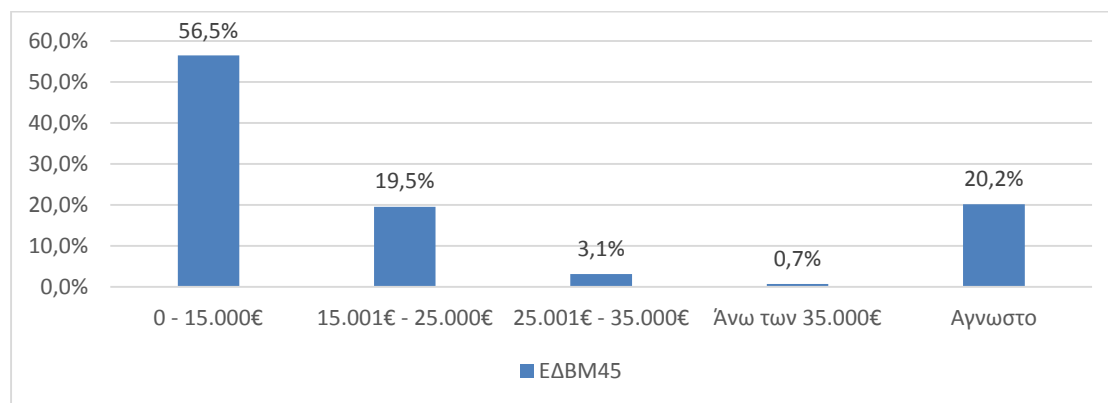
Στο Διάγραμμα 9 παρουσιάζονται τα δεδομένα για το μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των ωφελούμενων του Β' κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ45) κατά τα δύο τελευταία έτη, πριν τη συμμετοχή τους στη Δράση. Σε σχέση με τους ωφελούμενους που συμμετείχαν το ακαδημαϊκό έτος 2017-18,³ η πλειονότητα (56,5%) δήλωσε ότι είχε ετήσιο εισόδημα έως 15.000€, ενώ το 20,2% των νέων επιστημόνων δεν ανταποκρίθηκε στη συγκεκριμένη ερώτηση.

² Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Frascati, η έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) αφορά τη δημιουργική και συστηματική εργασία που γίνεται, προκειμένου να αυξηθεί το απόθεμα της γνώσης – συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της ανθρωπότητας, του πολιτισμού και της κοινωνίας– και να επινοηθούν νέες εφαρμογές της διαθέσιμης γνώσης. Ως έννοια περιλαμβάνει τη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα, καθώς και την πειραματική ανάπτυξη.

³ Η συγκεκριμένη ερώτηση αφορούσε μόνο τους ωφελούμενους της Δράσης ΕΔΒΜ45.

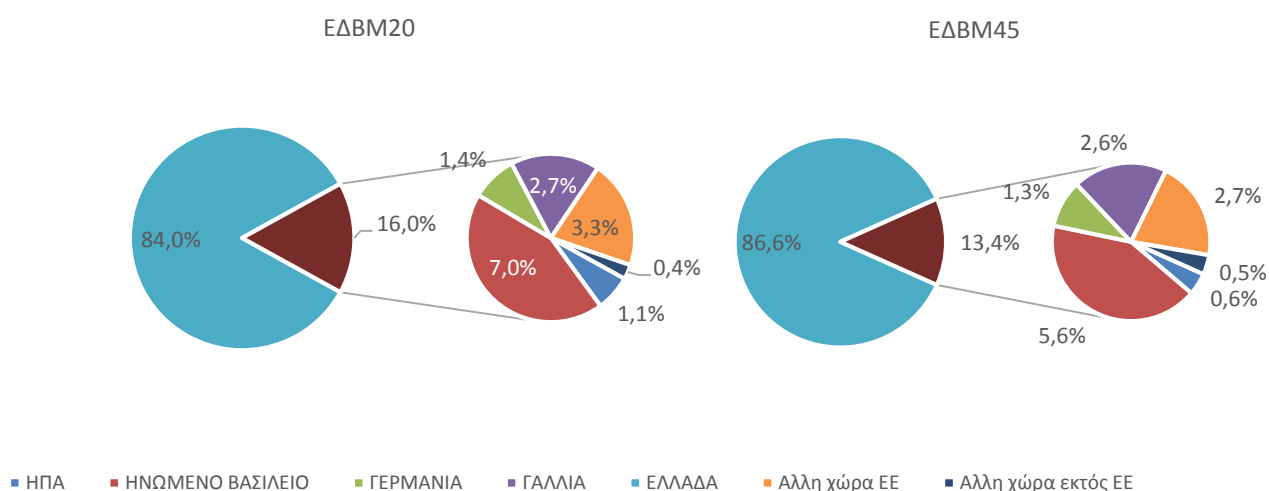
Διάγραμμα 9: Μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45), τα δύο τελευταία έτη πριν από τον Β' κύκλο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

2.2. Στοιχεία για την εκπαίδευση των νέων επιστημόνων που συμμετείχαν στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

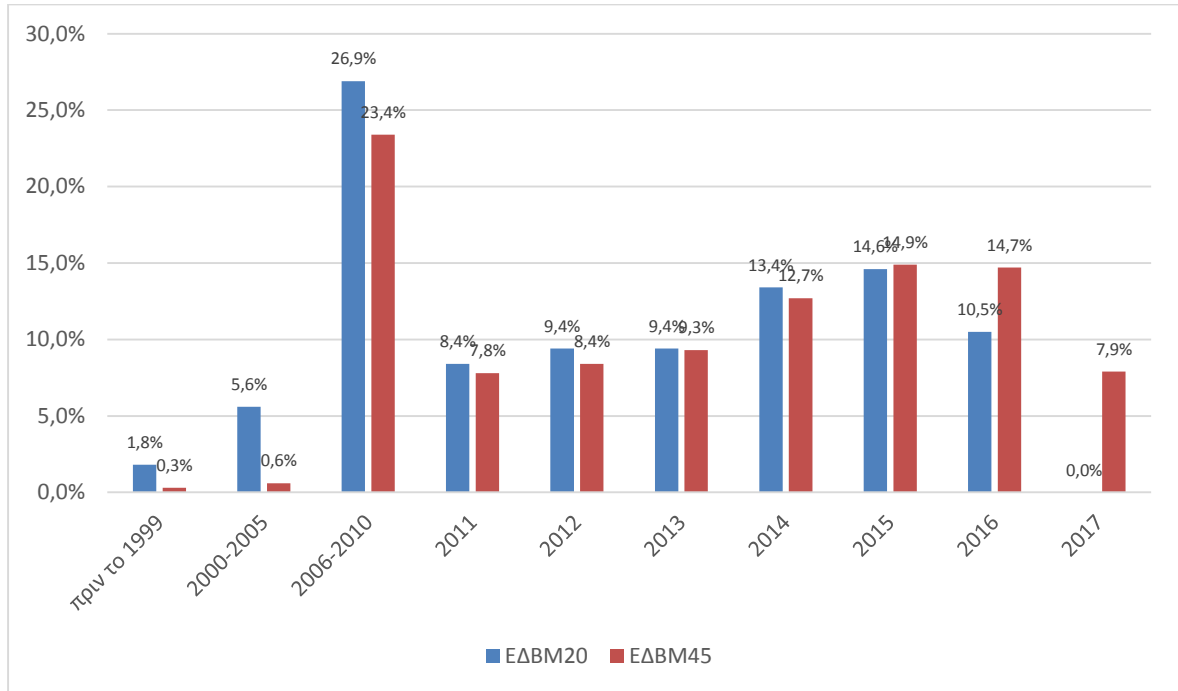
Στο Διάγραμμα 10 που ακολουθεί παρατίθεται η κατανομή των νέων επιστημόνων ανά χώρα απονομής του διδακτορικού τους τίτλου. Σύμφωνα με τα ευρήματα, ένα ποσοστό της τάξης του 85% των ωφελούμενων και στους δύο κύκλους της Δράσης έλαβε τον διδακτορικό του τίτλο από ελληνικό ίδρυμα, ενώ έπονται με αξιοσημείωτη διαφορά όσοι αναγορεύθηκαν διδάκτορες σε ακαδημαϊκά ιδρύματα του Ηνωμένου Βασιλείου.

Διάγραμμα 10: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά χώρα απόκτησης διδακτορικού τίτλου σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

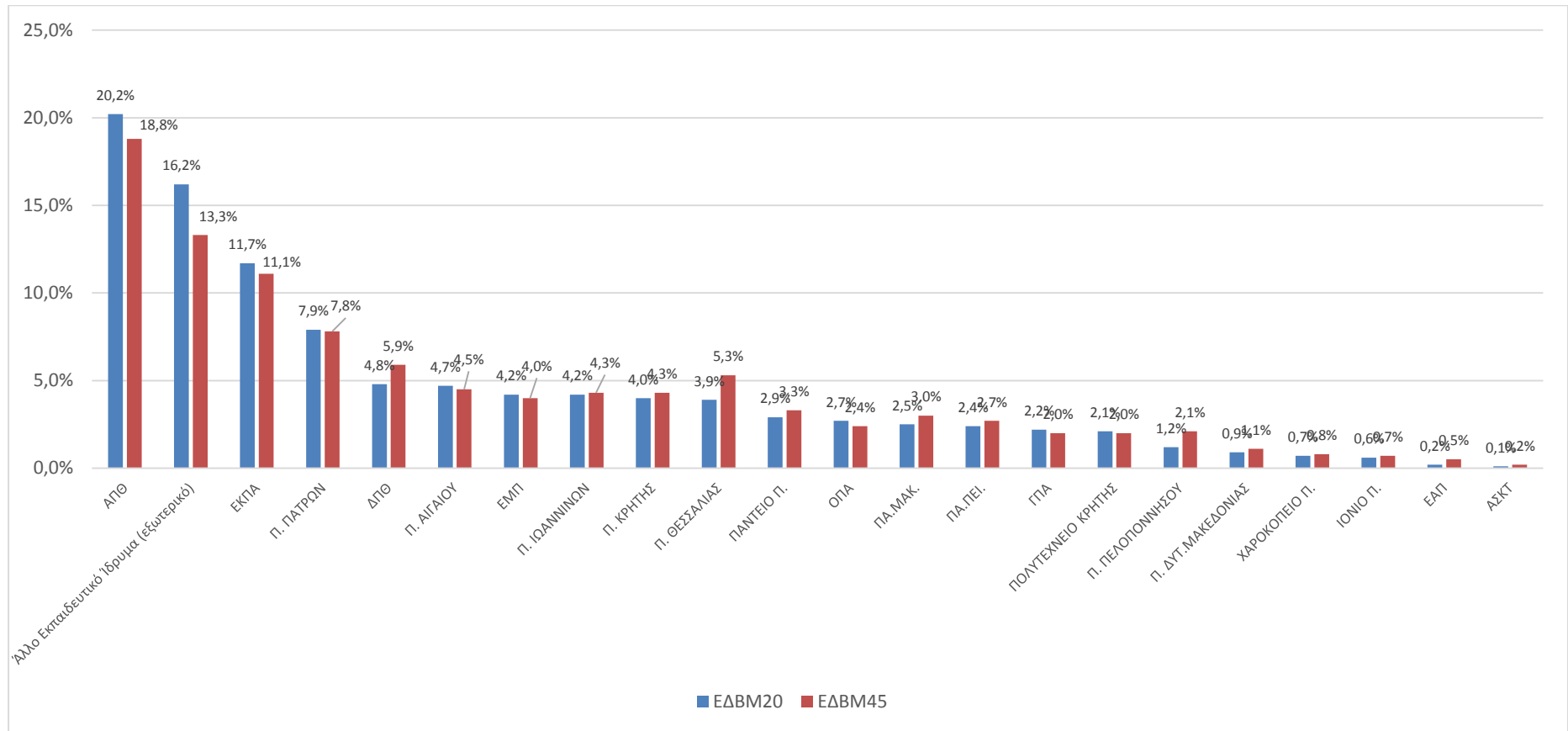
Στο Διάγραμμα 11 παρουσιάζονται αναλυτικότερα στοιχεία αναφορικά με το έτος κτήσης του διδακτορικού τίτλου σπουδών των ωφελούμενων των δυο κύκλων της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45). Όπως διαπιστώθηκε, οι περισσότεροι ωφελούμενοι (ποσοστό γύρω στο 70%) αναγορεύθηκαν σε διδάκτορες την τρέχουσα δεκαετία.

Διάγραμμα 11: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά έτος αναγόρευσης σε διδάκτορα (ως % των συμμετεχόντων)

Αναφορικά με τον καταμερισμό των ωφελούμενων κάθε κύκλου της Δράσης ανά ίδρυμα απονομής του διδακτορικού τους τίτλου, το υψηλότερο ποσοστό των απονεμηθέντων τίτλων, και κατά τους δύο κύκλους, σημειώθηκε στο ΑΠΘ, ενώ στη δεύτερη θέση βρέθηκαν συνολικά τα ιδρύματα του εξωτερικού (Διάγραμμα 12).

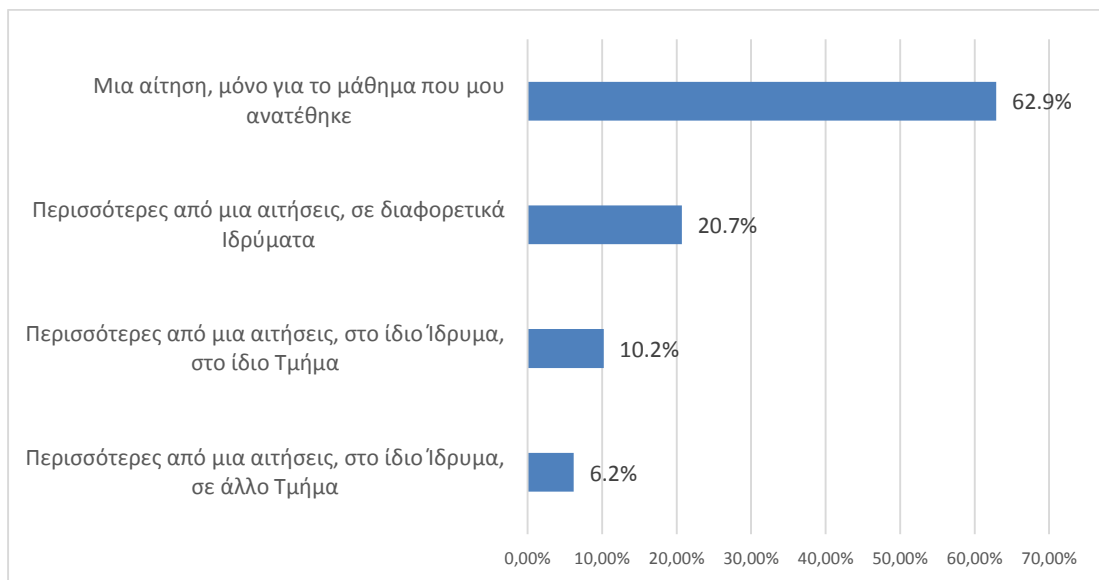
Διάγραμμα 12: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα απόκτησης διδακτορικού τίτλου σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

2.3. Στοιχεία που αφορούν τη φάση υποβολής αιτήσεων από τους συμμετέχοντες στη Δράση (ΕΔΒΜ45)

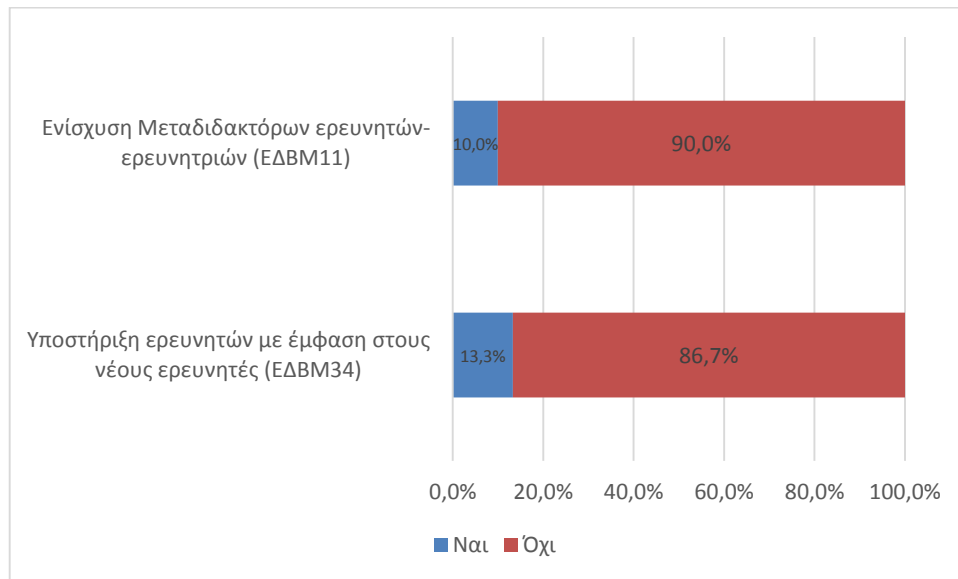
Σύμφωνα με τις προδιαγραφές της προκήρυξης, οι ενδιαφερόμενοι νέοι επιστήμονες, κάτοχοι διδακτορικού είχαν το δικαίωμα να υποβάλουν παραπάνω από μία αιτήσεις για θέσεις διδακτικής εμπειρίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν για τον Β' κύκλο της Δράσης ΕΔΒΜ45, το 62,9% των ωφελούμενων κατέθεσε μία μόνο αίτηση, το 20,7% υπέβαλε περισσότερες από μία αιτήσεις σε διαφορετικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, το 10,2% κατέθεσε περισσότερες από μία αιτήσεις στο ίδιο ίδρυμα και το ίδιο τμήμα, ενώ το 6,2% υπέβαλε περισσότερες από μία αιτήσεις στο ίδιο ίδρυμα, αλλά σε άλλο τμήμα (Διάγραμμα 13).

Διάγραμμα 13: Υποβολή αιτήσεων από τους νέους επιστήμονες (ΕΔΒΜ45) ανά αριθμό αιτήσεων και ανά ίδρυμα υποδοχής (ως % των συμμετεχόντων)

Επιπροσθέτως, καθότι δεν υπήρχε ρητή εξαίρεση συμμετοχής των ωφελούμενων της Δράσης σε άλλες δράσεις χρηματοδοτικής ενίσχυσης που υλοποιούσε η ΕΥΔ, συγκεντρώθηκαν σχετικά δεδομένα για το προφίλ της συμμετοχής των νέων επιστημόνων και πέρα της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού». Σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα της πρωτογενούς έρευνας για τον Β' κύκλο της Δράσης, το 13,3% των ωφελούμενων του ακαδημαϊκού έτους 2017-2018 έλαβε μέρος στη Δράση «Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές» (ΕΔΒΜ34) και το 10,0% συμμετείχε στη Δράση «Ενίσχυση μεταδιδασκτόρων ερευνητών-ερευνητριών» (ΕΔΒΜ11) (Διάγραμμα 14).

Διάγραμμα 14: Προφίλ της συμμετοχής των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) σε σχέση με άλλες δράσεις της ΕΥΔ (ως % των συμμετεχόντων)

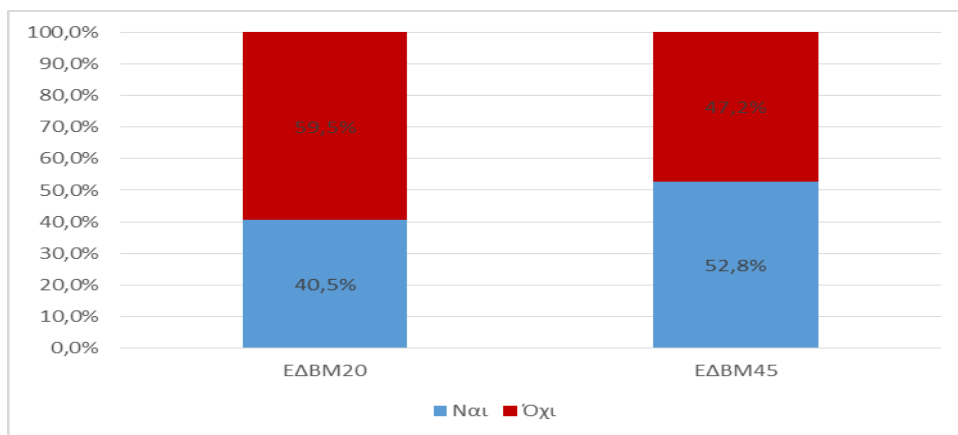

3. Διδακτική Εμπειρία των ωφελούμενων πριν τη συμμετοχή τους στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

3.1. Πρότερη διδακτική εμπειρία (ίδρυμα και διάρκεια)

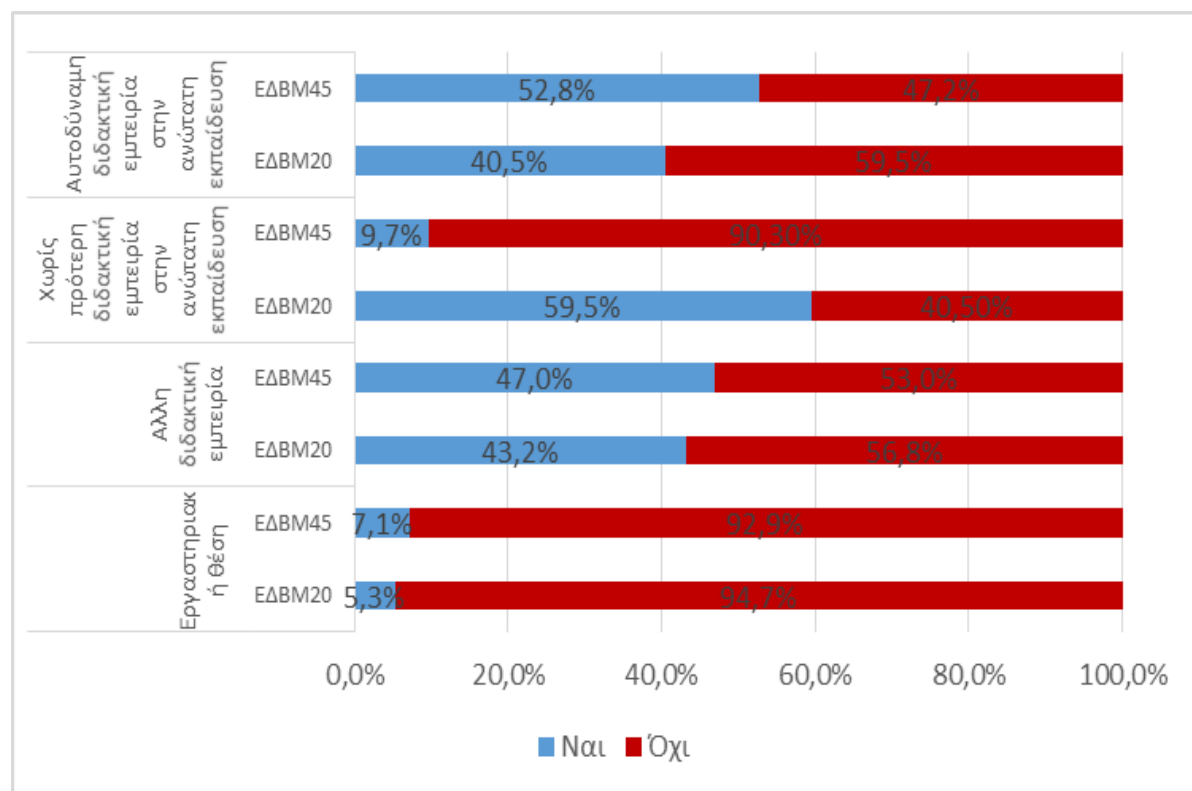
Από το σύνολο των ωφελούμενων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού», το 40,5% των νέων επιστημόνων του ακαδημαϊκού έτους 2016-2017 δήλωσε ότι διαθέτει προηγούμενη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση, ποσοστό το οποίο αυξήθηκε στο 52,8% για τους νέους επιστήμονες του ακαδημαϊκού έτους 2017-2018 (Διάγραμμα 15).

Διάγραμμα 15: Μερίδιο των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) με αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία πρότερη της συμμετοχής τους στη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

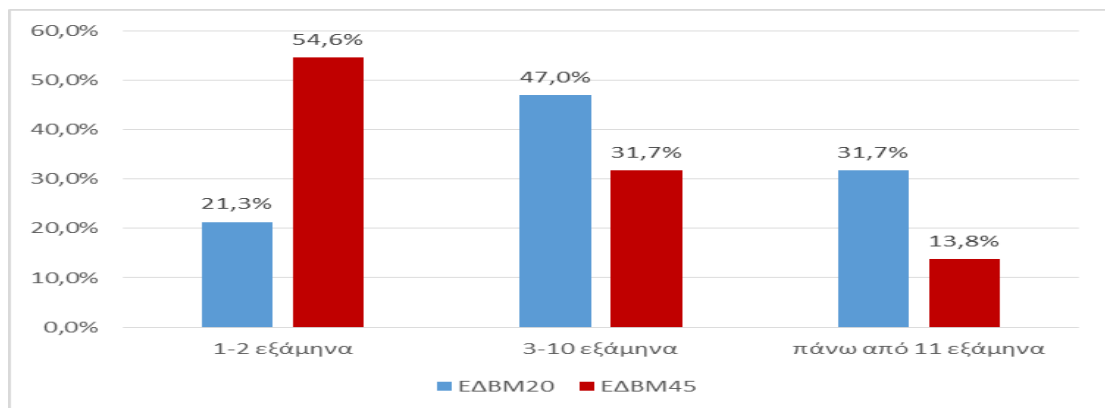
Διερευνώντας περαιτέρω την πρότερη διδακτική εμπειρία των νέων επιστημόνων, τα συγκριτικά στοιχεία που προκύπτουν μεταξύ των Δράσεων αποτυπώνονται στο Διάγραμμα 16. Σύμφωνα με τα στοιχεία, καταγράφηκε μικρότερος αριθμός αυτών που δήλωσαν ότι δεν διέθεταν πρότερη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση στους συμμετέχοντες στον δεύτερο κύκλο της Δράσης. Από το 59,5% (ΕΔΒΜ20) το σχετικό ποσοστό περιορίστηκε σε λιγότερο από 10% (9,7%) στον επόμενο κύκλο της Δράσης (ΕΔΒΜ45). Ταυτοχρόνως καταγράφηκε αύξηση του ποσοστού όσων δήλωναν ότι διέθεταν αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία πριν από τη συμμετοχή τους σε κάθε κύκλο της Δράσης (από 40,5% για την ΕΔΒΜ20 σε 52,8% για την ΕΔΒΜ45). Οι παραπάνω διαπιστώσεις αποδεικνύουν τις θετικές επιπτώσεις που είχε η Δράση «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» στην προσπάθεια ικανοποίησης του βασικού της στόχου, που ήταν να εμπλουτιστεί το βιογραφικό των ωφελούμενων με διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση.

Διάγραμμα 16: Είδος πρότερης εμπειρίας των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) (ως % των συμμετεχόντων)

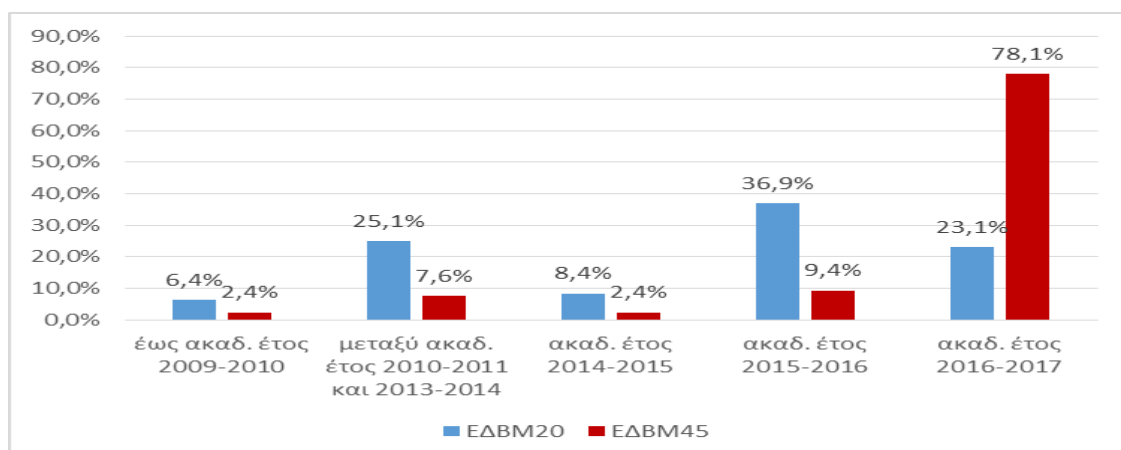
Από το σύνολο των νέων επιστημόνων των δύο κύκλων της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» με πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία, η πλειονότητα των ωφελούμενων του Α' κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ20) (47,0%) ανέφερε ότι διέθετε προηγούμενη διδακτική εμπειρία χρονικής διάρκειας μεταξύ τριών με δέκα εξαμήνων, το 31,7% δήλωσε ότι διέθετε διδακτική εμπειρία μεγαλύτερη των έντεκα εξαμήνων και το 21,3% είχε εμπειρία ενός ως δύο ακαδημαϊκών εξαμήνων. Αντιστοίχως, στην περίπτωση του Β' κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ45), η πλειονότητα των ωφελούμενων (54,6%) ανέφερε ότι είχε διδακτική εμπειρία χρονικής διάρκειας ενός με δύο εξαμήνων, το 31,7% διέθετε διδακτική εμπειρία τριών με δέκα ακαδημαϊκών εξαμήνων και το 13,8% είχε εμπειρία αυτοδύναμης διδασκαλίας που ξεπερνούσε τα έντεκα εξάμηνα (Διάγραμμα 17). Και σε αυτή την περίπτωση, η διαφοροποίηση της σύνθεσης και της κατανομής των απαντήσεων μεταξύ των ωφελούμενων του Α' κύκλου (ΕΔΒΜ20) και του Β' κύκλου (ΕΔΒΜ45) της Δράσης καθώς και η σημαντική αύξηση των απαντήσεων από όσους διέθεταν πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία διάρκειας ενός ως δύο εξαμήνων (από 21,3% στην ΕΔΒΜ20 σε 54,6% στην ΕΔΒΜ45) αποδεικνύει ότι η Δράση «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» συνέβαλε ουσιαστικά στην ανανέωση του διδακτικού προσωπικού στα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ με την είσοδο νέων επιστημόνων και τη δημιουργία νέων θέσεων διδασκαλίας στα ιδρύματα υποδοχής.

Διάγραμμα 17: Διάρκεια πρότερης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) στην ανώτατη εκπαίδευση (ως % συμμετεχόντων με πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση)

Όσον αφορά τη χρονική περίοδο της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας των νέων επιστημόνων σε ελληνικό ΑΕΙ (Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ), η πλειονότητα των ωφελούμενων της ΕΔΒΜ45 (78,1%) δήλωσε ότι είχε αναλάβει την παροχή διδακτικού έργου κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017, σε αντίθεση με τα ποσοστά για τους ωφελούμενους της ΕΔΒΜ20 που εμφανίζουν τις υψηλότερες συγκεντρώσεις μεταξύ των ακαδημαϊκών ετών: α) 2010-2011 και 2013-2014 (25,1%) β) 2015-2016 (36,9%) και γ) 2016-2017 (23,1%).⁴ Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι η αξιόλογη αύξηση των ποσοστών που αφορούσαν την πιο πρόσφατη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 (από 23,1% για την ΕΔΒΜ20 σε 78,1% για την ΕΔΒΜ45) αποτελεί μία ένδειξη της συμβολής που είχε η Δράση «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» στην απόκτηση αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας εκ μέρους των νέων επιστημόνων (Διάγραμμα 18).

Διάγραμμα 18: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ως προς την περίοδο της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας σε ελληνικό ΑΕΙ (ως % των συμμετεχόντων με πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία)

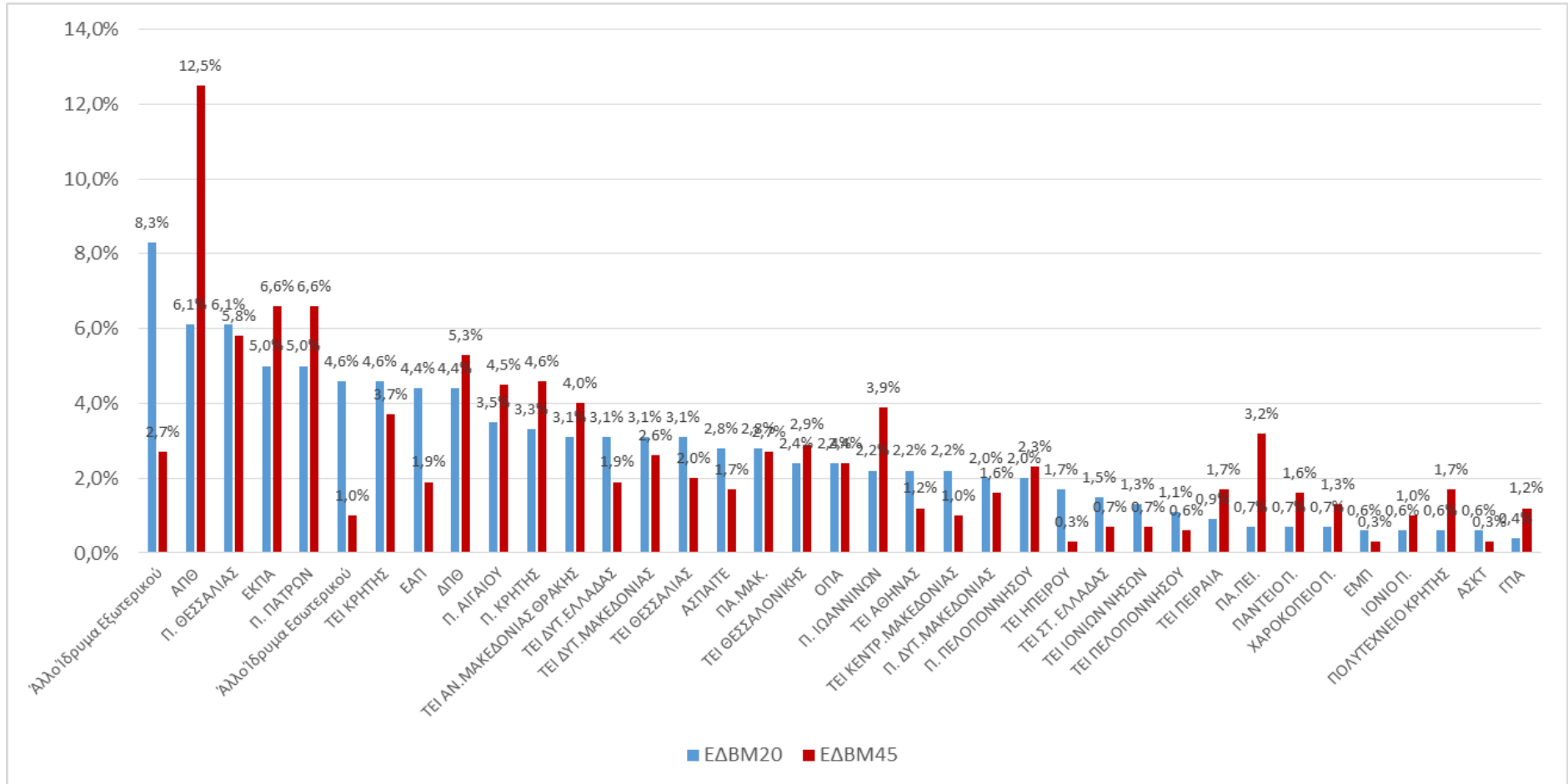
⁴ Το συγκεκριμένο ποσοστό αφορά τις απαντήσεις που έδωσαν οι ωφελούμενοι που συμμετείχαν στην ΕΔΒΜ20 κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2016-2017. Οι ωφελούμενοι ανέφεραν ότι η πιο πρόσφατη αυτοδύναμη διδακτική τους εμπειρία έλαβε χώρα το χειμερινό εξάμηνο του ίδιου ακαδημαϊκού έτους.

Στο Διάγραμμα 19 απεικονίζεται η κατανομή των νέων επιστημόνων των δυο κύκλων της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα στο οποίο είχαν την πιο πρόσφατη αυτοδύναμη διδασκαλία. Από τους ωφελούμενους της ΕΔΒΜ45, το 12,5% πραγματοποίησε το πιο πρόσφατο διδακτικό του έργο στο ΑΠΘ και ακολουθούν το ΕΚΠΑ και το Πανεπιστήμιο Πατρών (με ποσοστά 6,6% αμφότερα).

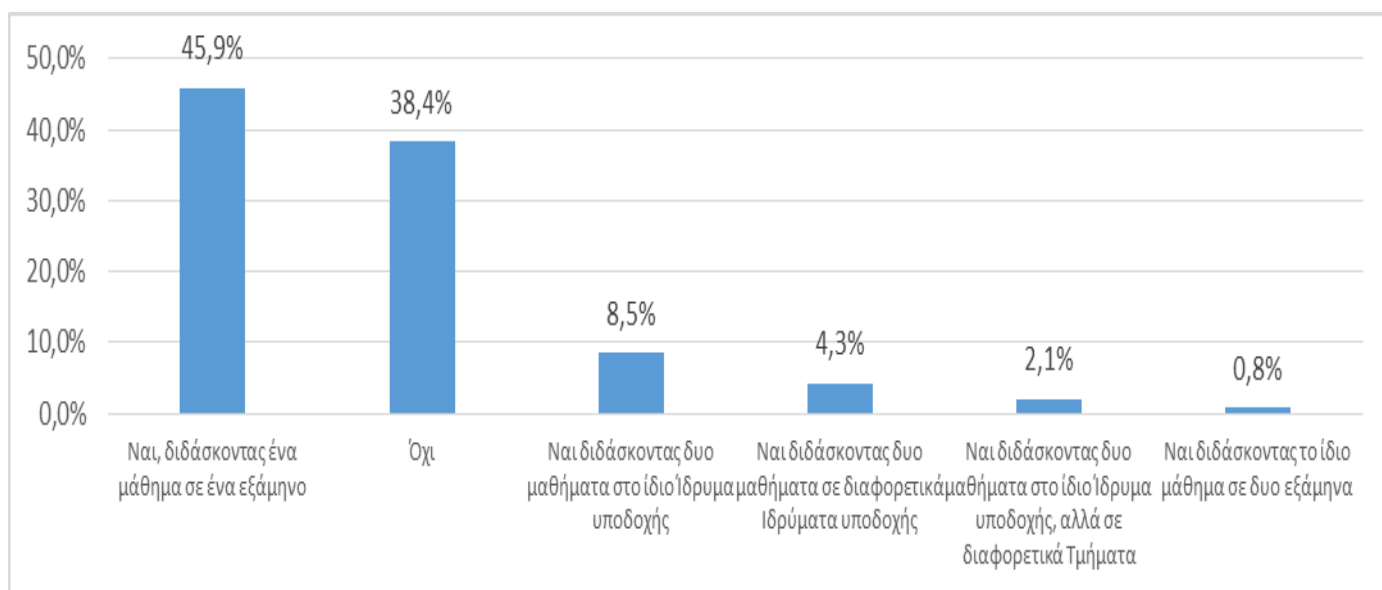
Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, δηλαδή την αύξηση των ποσοστών που εμφανίζουν τα περισσότερα ΑΕΙ της χώρας (με πιο χαρακτηριστική την αύξηση που σημειώθηκε στο ΑΠΘ, το ΕΚΠΑ, το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Πειραιά), αλλά και το γεγονός ότι οι διδάκτορες που είχαν πραγματοποιήσει το πιο πρόσφατο διδακτικό τους έργο σε ίδρυμα του εξωτερικού, στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ20, μειώθηκαν από 8,3% σε 2,7% στην ΕΔΒΜ45, αποδεικνύεται έμμεσα ότι η Δράση «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» συνέβαλε σημαντικά στην ανανέωση του διδακτικού προσωπικού στα εγχώρια ΑΕΙ και στη δημιουργία νέων θέσεων διδασκαλίας στα ιδρύματα αυτά.

Διάγραμμα 19: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας (ως % συμμετεχόντων με πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία)

Επιπλέον, στο Διάγραμμα 20 παρουσιάζεται η συμμετοχή των ωφελούμενων στην ΕΔΒΜ45 (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018) σε σχέση με τη συμμετοχή τους στον προηγούμενο κύκλο της Δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού», στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ20 (ακαδημαϊκό έτος 2016-2017). Από τη συγκριτική παράθεση στοιχείων, το 61,6% των νέων επιστημόνων είχε λάβει μέρος στον προηγούμενο κύκλο της Δράσης, ενώ το 38,4% δεν είχε συμμετάσχει. Ποσοστό της τάξης του 45,9% δίδαξε ένα μάθημα για ένα εξάμηνο, ενώ ποσοστό της τάξης του 15,7% δίδαξε περισσότερα από ένα μαθήματα σε ένα ή περισσότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

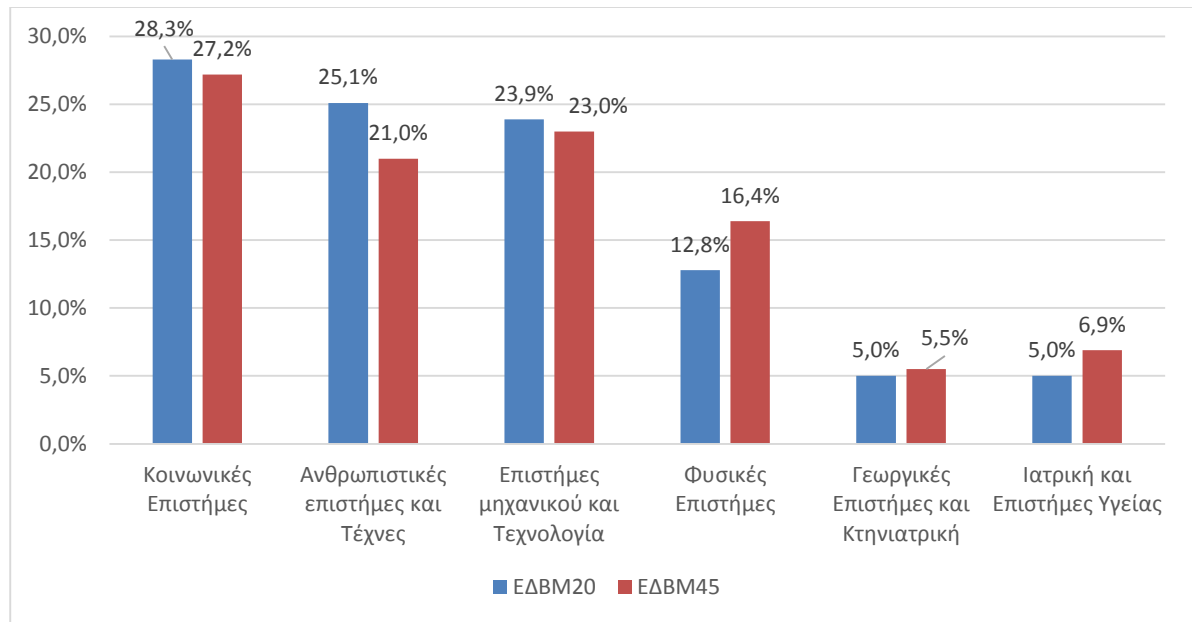
Διάγραμμα 20: Κατανομή των νέων επιστημόνων του Β' κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ45) συναρτήσει της συμμετοχής τους στον Α' κύκλο (ΕΔΒΜ20) (ως % των συμμετεχόντων)

3.2. Επιστημονικό πεδίο

Σε ό,τι αφορά το κύριο επιστημονικό πεδίο της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας των νέων επιστημόνων σε ΑΕΙ, το υψηλότερο ποσοστό καταλαμβάνουν, και στους δύο κύκλους της Δράσης, οι κοινωνικές επιστήμες (27%-28% περίπου), με τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις επιστήμες μηχανικού να καταγράφουν ανάλογα ποσοστά (23%-25%). Ακολουθούν οι φυσικές επιστήμες, οι γεωργικές επιστήμες η κτηνιατρική, η ιατρική και οι επιστήμες υγείας (Διάγραμμα 21).

Διάγραμμα 21: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά κύριο επιστημονικό πεδίο της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής εμπειρίας (ως % των συμμετεχόντων με πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία)

4. Συμμετοχή στη Δράση (Α' και Β' κύκλος ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

4.1. Μοναδικοποίηση των ωφελούμενων, διάρκεια διδασκαλίας και σχέση με τόπο κατοικίας

Σε αυτή την ενότητα εστιάζουμε στην ανάλυση επιμέρους πτυχών της υλοποίησης της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» και πιο συγκεκριμένα, στον εντοπισμό των μοναδικά ωφελούμενων ατόμων που συμμετείχαν στη Δράση, στη διάρκεια των διδακτικών υποχρεώσεων των νέων επιστημόνων, καθώς και τη σχέση τόπου κατοικίας με τόπο διδασκαλίας.

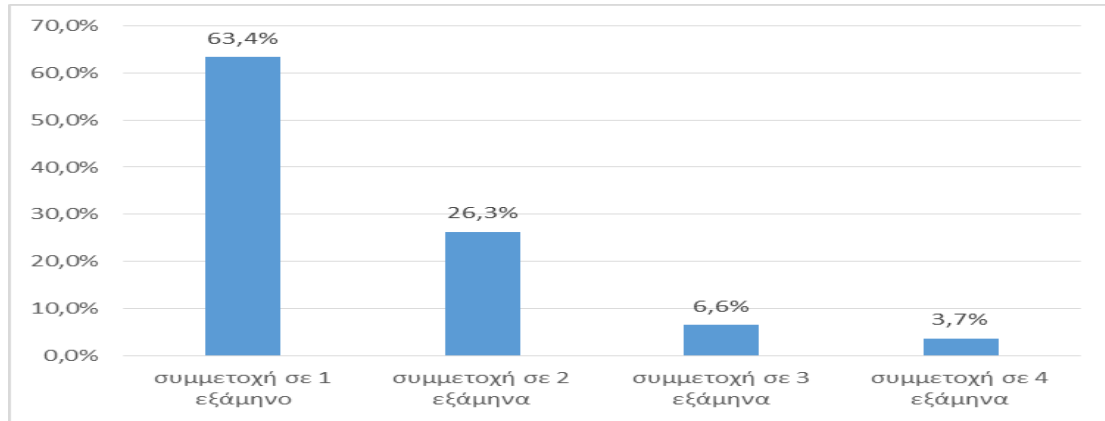
Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων για την παρούσα μελέτη, έγινε μοναδικοποίηση των ωφελούμενων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους της Δράσης. Με βάση τα αποτελέσματα που προέκυψαν, καταγράφηκαν 3.106 ωφελούμενοι που συμμετείχαν (1.524 στην ΕΔΒΜ20 και 1.582 στην ΕΔΒΜ45), καλύπτοντας τις διαθέσιμες θέσεις διδασκαλίας. Αυτοί οι ωφελούμενοι αντιστοιχούσαν σε 1.997 άτομα.

Επιμεριζόμενο αυτό το σύνολο στα τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα των δύο κύκλων της Δράσης, προκύπτουν τα εξής αριθμητικά σύνολα των μοναδικά ωφελούμενων:

- 1.267 άτομα συμμετείχαν σε ένα εξάμηνο
- 526 άτομα συμμετείχαν σε δύο εξάμηνα
- 131 άτομα συμμετείχαν σε τρία εξάμηνα
- 73 άτομα συμμετείχαν και στα τέσσερα εξάμηνα των δύο κύκλων της Δράσης των ετών 2016-2017 και 2017-2018.

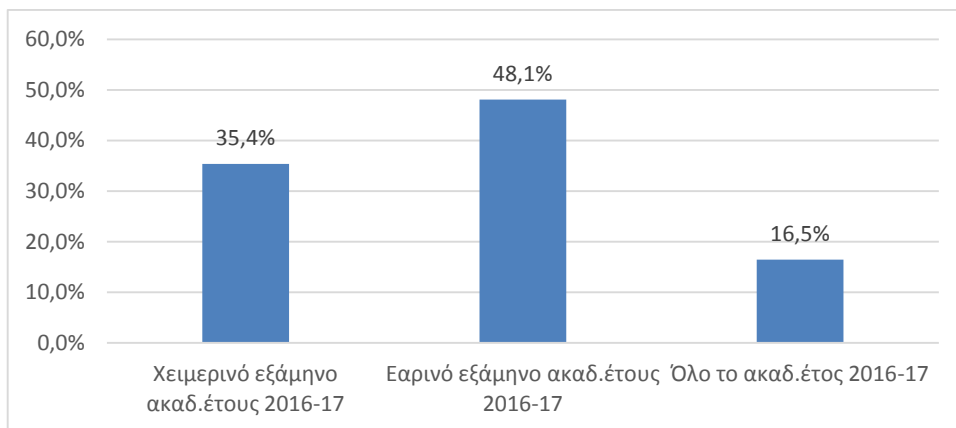
Στο Διάγραμμα 24 παρουσιάζονται τα παραπάνω στοιχεία σε ποσοστιαία βάση. Συγκεκριμένα, το 63,4% όλων των μοναδικών ατόμων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους της Δράσης δίδαξε σε ένα μόνο εξάμηνο, το 26,3% δίδαξε σε δύο εξάμηνα, το 6,6% σε τρία εξάμηνα, ενώ το 3,7% άσκησε διδακτικό έργο και στα τέσσερα εξάμηνα (Διάγραμμα 22).

Διάγραμμα 22: Κατανομή των νέων επιστημόνων, μοναδικών ωφελούμενων ΕΔΒΜ45, στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

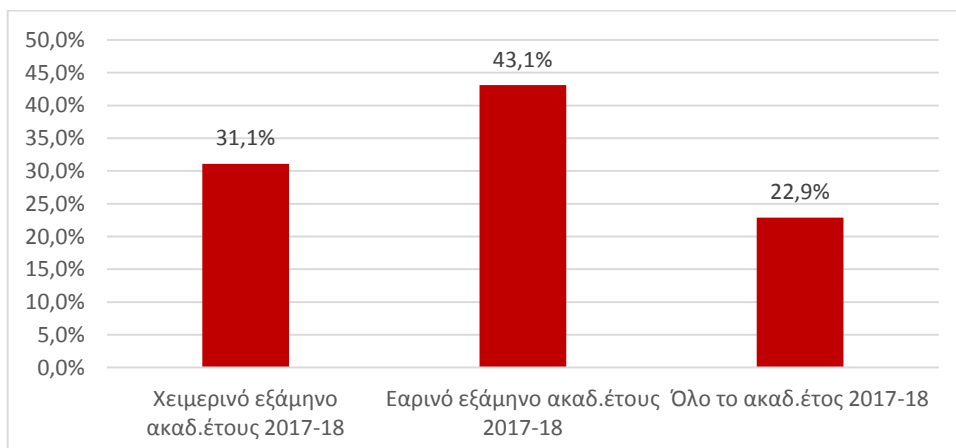

Σε ό,τι αφορά τη διάρκεια διδασκαλίας, η πλειονότητα των ωφελούμενων, τόσο στο ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 όσο και στο 2017-2018, δήλωσε ότι ανέλαβε την παροχή διδακτικού έργου μόνο για το εαρινό εξάμηνο (48,1% και 43,1% αντίστοιχα). Ακολουθούν όσοι δίδαξαν μόνο το χειμερινό εξάμηνο (35,4% και 31,1% αντίστοιχα), ενώ σχετικά λιγότεροι παρείχαν διδακτικό έργο και στα δύο εξάμηνα κάθε κύκλου (Διαγράμματα 23 και 24).

Διάγραμμα 23: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20), ανά χρόνο συμμετοχής τους στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

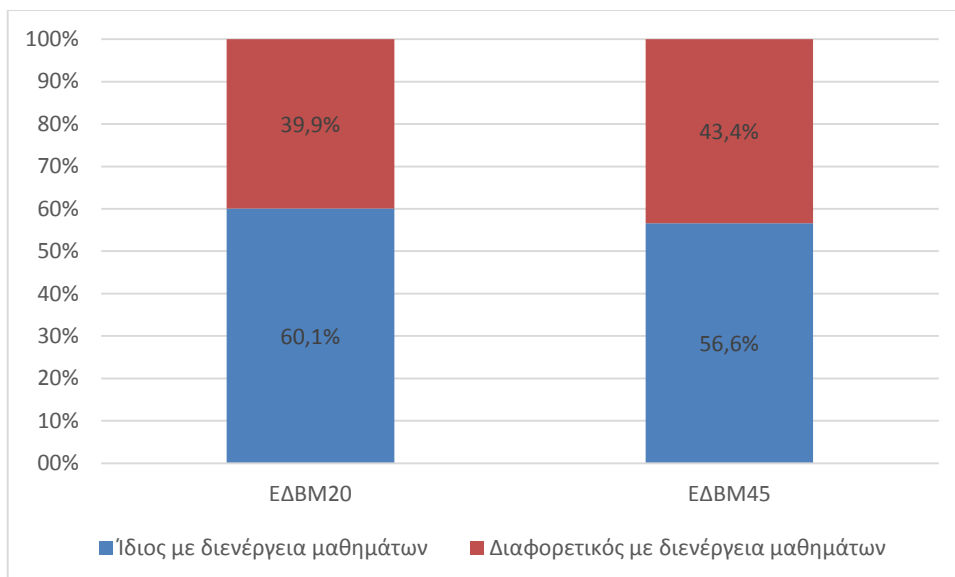

Διάγραμμα 24: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45), ανά χρόνο συμμετοχής τους στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

Όσον αφορά την κατανομή των νέων επιστημόνων ως προς τον τόπο διαμονής τους σε σχέση με τον τόπο διδασκαλίας,⁵ οι περισσότεροι ωφελούμενοι της ΕΔΒΜ20 και της ΕΔΒΜ45 δίδαξαν σε ιδρύματα που βρίσκονταν στον ίδιο νομό με εκείνον του τόπου διαμονής τους (Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Κατανομή του τόπου διαμονής σε σχέση με τον τόπο διδασκαλίας των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

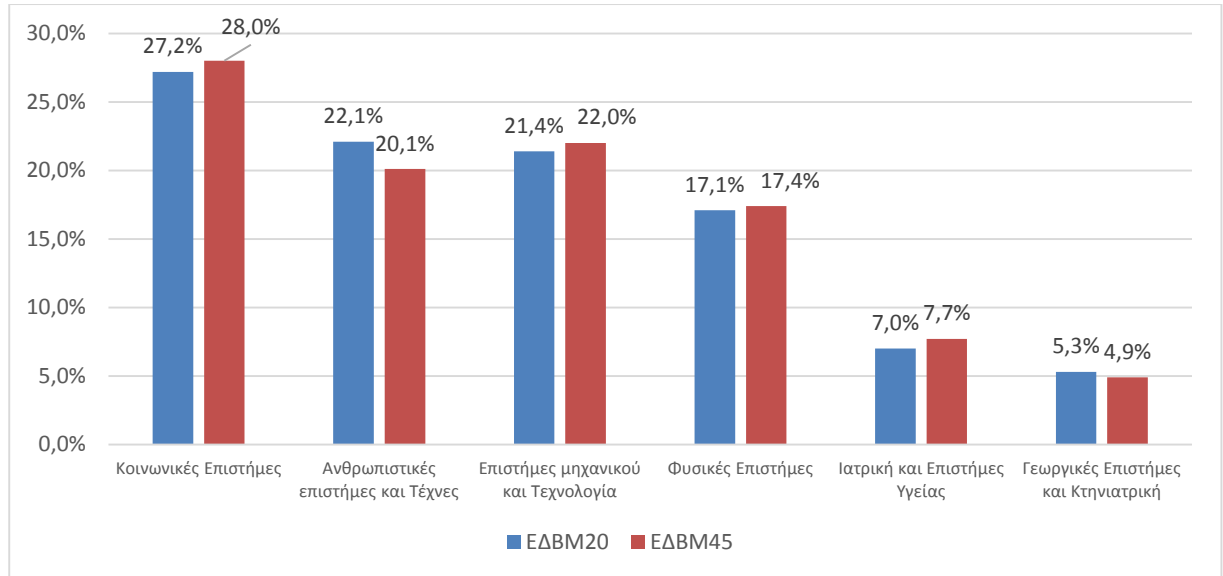

4.2. Επιστημονικό πεδίο

Το κύριο επιστημονικό πεδίο των μαθημάτων που δίδαξαν οι ωφελούμενοι, στο πλαίσιο των δύο κύκλων της Δράσης κατά τα δύο ακαδημαϊκά έτη (2016-2017 και 2017-2018), ήταν ως επί το πλείστον το επιστημονικό πεδίο των κοινωνικών επιστημών. Στη δεύτερη θέση βρέθηκαν οι επιστήμες μηχανικού για την ΕΔΒΜ45 και οι ανθρωπιστικές επιστήμες για την ΕΔΒΜ20. Στην τρίτη θέση ήταν, και για τις δύο δράσεις, οι φυσικές επιστήμες και ακολουθούν η ιατρική και οι γεωργικές επιστήμες (Διάγραμμα 26).

Διάγραμμα 26: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά επιστημονικό πεδίο του μαθήματος που δίδαξαν στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

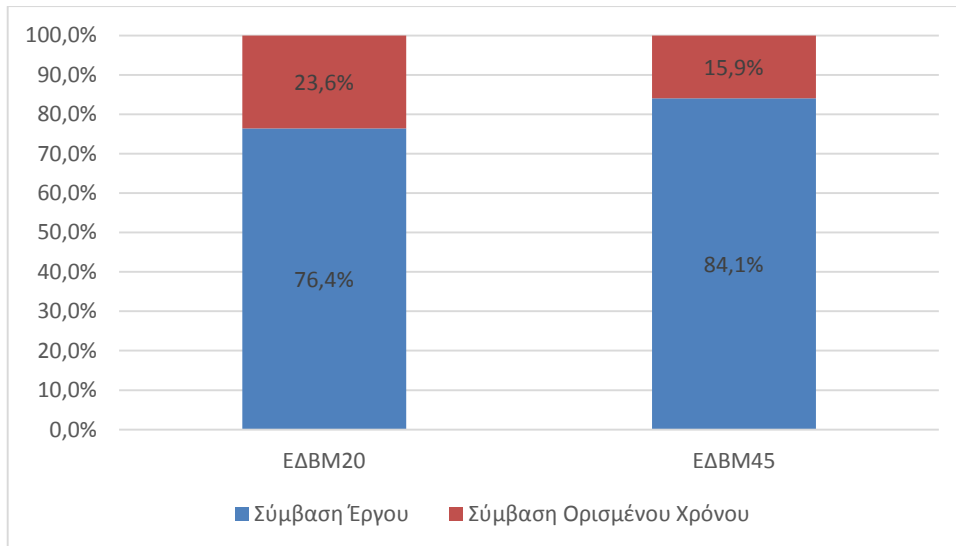
⁵ Ως γεωγραφικό κριτήριο ταύτισης μεταξύ του τόπου διαμονής και του τόπου διδασκαλίας ορίστηκε το επίπεδο του νομού.

4.3. Είδος επαγγελματικής σχέσης και αμοιβή

Στο Διάγραμμα 27 παρουσιάζεται η εικόνα των νέων επιστημόνων αναφορικά με τη σχέση εργασίας που συνήψαν με το ίδρυμα υποδοχής για την παροχή διδακτικού έργου, και για τους δύο κύκλους της Δράσης. Από τα στοιχεία προέκυψε ότι ο συντριπτικά μεγαλύτερος αριθμός των νέων επιστημόνων απασχολήθηκε με σύμβαση έργου.

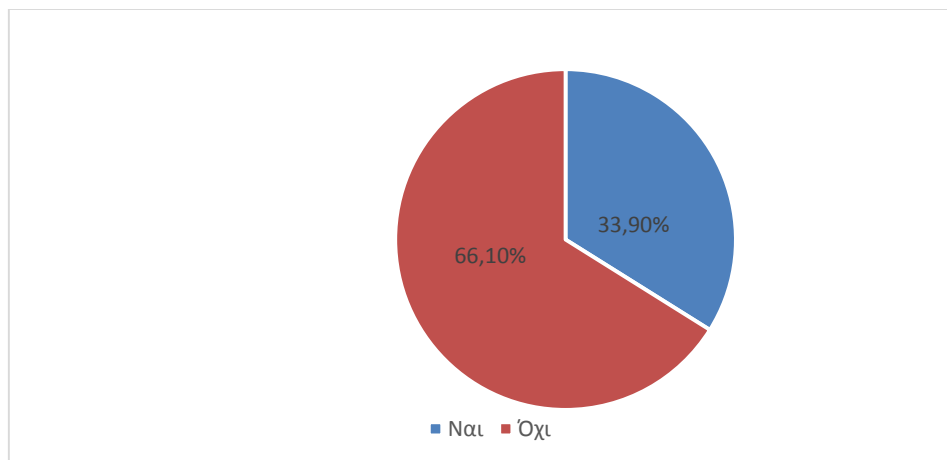
Διάγραμμα 27: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά σχέση εργασίας για τη διδασκαλία στη συγκεκριμένη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

Στο Διάγραμμα 28 παρουσιάζεται η εικόνα των απαντήσεων στην ερώτηση κατά πόσο η αμοιβή που λάμβαναν οι νέοι επιστήμονες (αφορά μόνο το Β' κύκλο ΕΔΒΜ45), αποτελούσε το κύριο εισόδημά τους (δηλαδή άνω του 50% του συνολικού εισοδήματος για το 2018). Το 66,1% των νέων επιστημόνων απάντησε αρνητικά, ενώ το 33,9% καταφατικά.

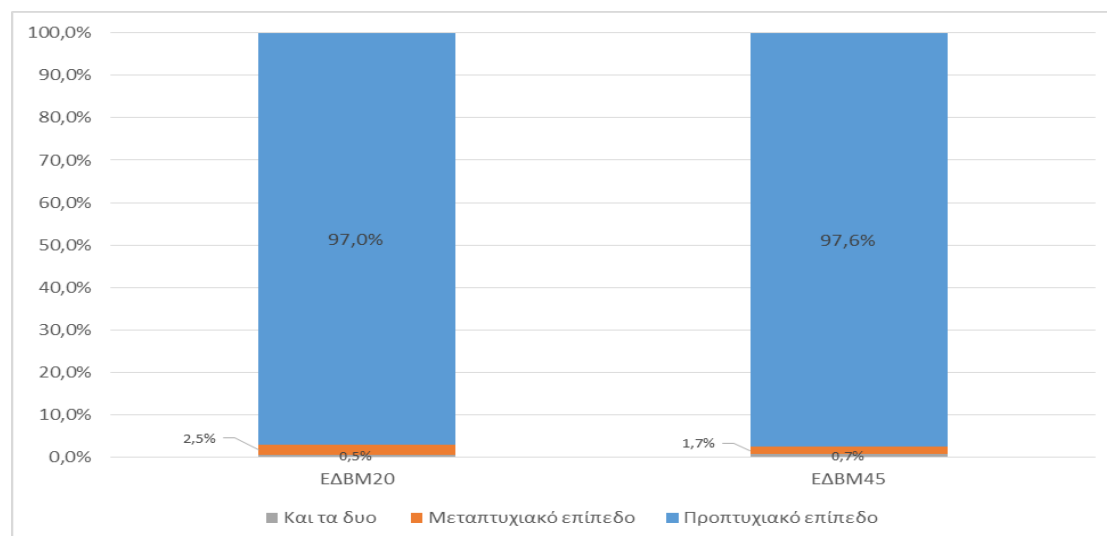
Διάγραμμα 28: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ως προς το κατά πόσο η αμοιβή από τη Δράση κάλυπτε τουλάχιστον το 50% του συνολικού εισοδήματος για το 2018 (ως % των συμμετεχόντων)

4.4. Στοιχεία διδαχθέντος μαθήματος στο πλαίσιο της Δράσης (Α' και Β' κύκλος, ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

Στο Διάγραμμα 29 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των μαθημάτων ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακό ή/και μεταπτυχιακό επίπεδο) που δίδαξαν οι νέοι επιστήμονες στο πλαίσιο των δύο κύκλων της Δράσης, τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018. Όπως φαίνεται, στη συντριπτική τους πλειονότητα ανέλαβαν μαθήματα στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

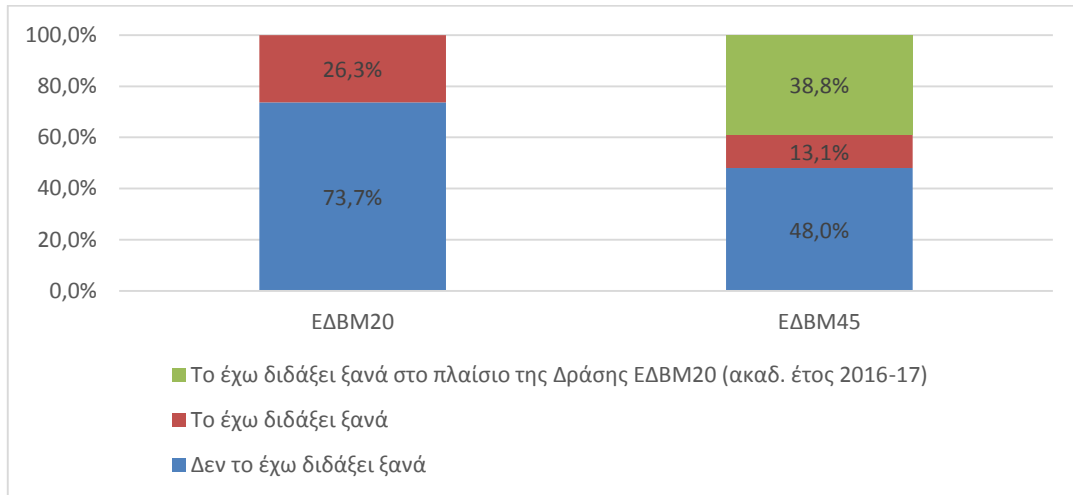
Διάγραμμα 29: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά είδος μαθήματος που δίδαξαν στο πλαίσιο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

Παράλληλα διευρευνήθηκε εάν οι ωφελούμενοι είχαν διδάξει κατά το παρελθόν το ίδιο μάθημα. Στην περίπτωση της ΕΔΒΜ20, μόνο το 26,3% είχε διδάξει το ίδιο μάθημα, ενώ η πλειονότητα των νέων επιστημόνων (73,7%) δεν το είχε ξαναδιδάξει. Αντιθέτως, στην

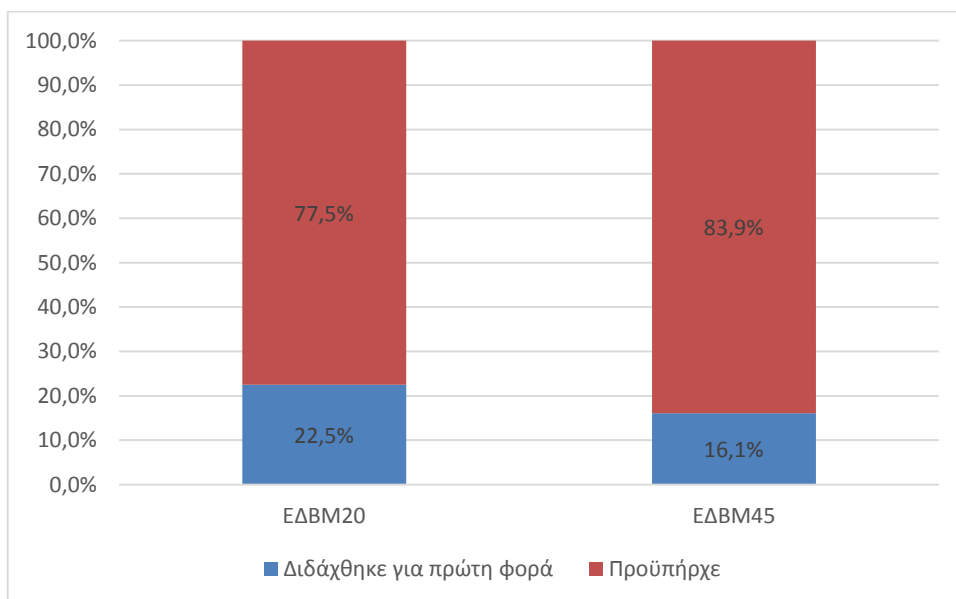
περίπτωση της ΕΔΒΜ45, η πλειονότητα (52,0%) δήλωσε ότι είχε διδάξει ξανά το ίδιο μάθημα, είτε στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ20 (38,8%) είτε και εκτός αυτής (13,1%) (Διάγραμμα 30).

Διάγραμμα 30: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το εάν έχουν διδάξει ξανά το μάθημα κατά το παρελθόν ή όχι (ως % των συμμετεχόντων)

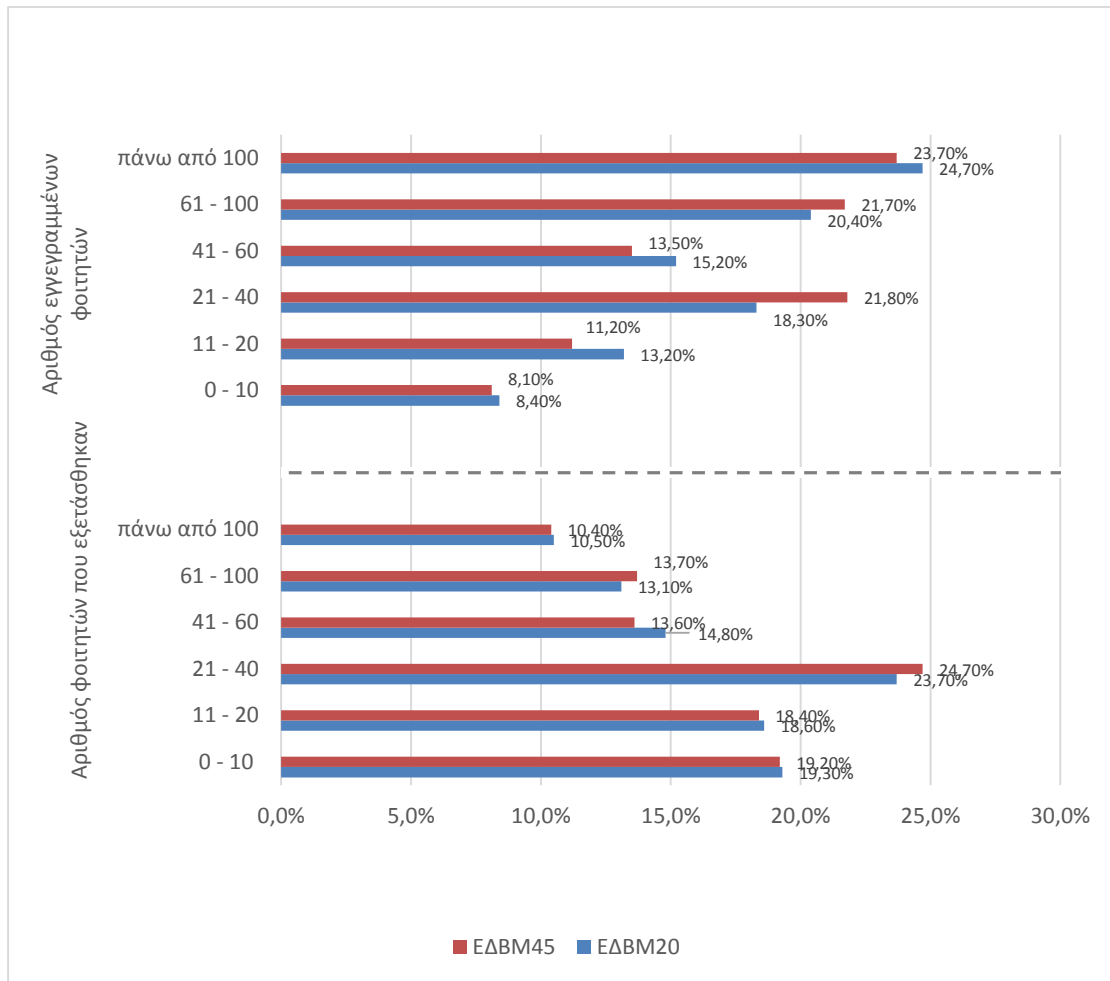
Στο Διάγραμμα 31 απεικονίζεται η κατανομή των νέων επιστημόνων των ακαδημαϊκών ετών 2016-2017 και 2017-2018, ανάλογα με το αν το μάθημα που δίδαξαν περιλαμβανόταν ήδη ή όχι στον πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος στο οποίο υλοποίησαν τη διδασκαλία. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τα μαθήματα περιλαμβάνονταν ήδη σε μεγάλο βαθμό στους οδηγούς σπουδών και συνεπώς δεν ήταν νέα για το Τμήμα υποδοχής (σε ποσοστό 77,5% και 83,9% στην ΕΔΒΜ20 και την ΕΔΒΜ45 αντίστοιχα).

Διάγραμμα 31: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το εάν το μάθημα που δίδαξαν προϋπήρχε ή όχι (ως % των συμμετεχόντων)

Σε ό,τι αφορά τους φοιτητές που α) ήταν εγγεγραμμένοι και β) εξετάστηκαν στα μαθήματα που διδάχθηκαν από τους νέους επιστήμονες, και συγκρίνοντας τα στοιχεία των ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45, τα ποσοστά που καταγράφηκαν μεταξύ των κατηγοριών είναι παρόμοια, κυρίως ως προς τον αριθμό των φοιτητών που εξετάστηκαν στο μάθημα, ενώ παρατηρήθηκαν ορισμένες διαφοροποιήσεις μόνο ως προς τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών (Διάγραμμα 32).

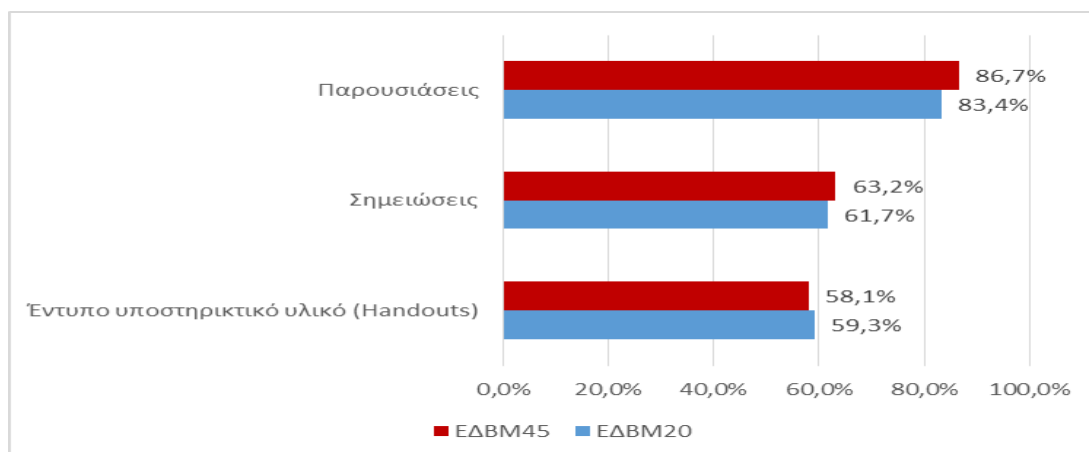
Διάγραμμα 32: Αριθμός φοιτητών που εξετάστηκαν και ήταν εγγεγραμμένοι στο μάθημα που δίδαξαν οι νέοι επιστήμονες στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ20 και της ΕΔΒΜ45

4.5. Στοιχεία σχετικά με τη διδασκαλία των μαθημάτων στο πλαίσιο της Δράσης (Α' και Β' κύκλος, ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

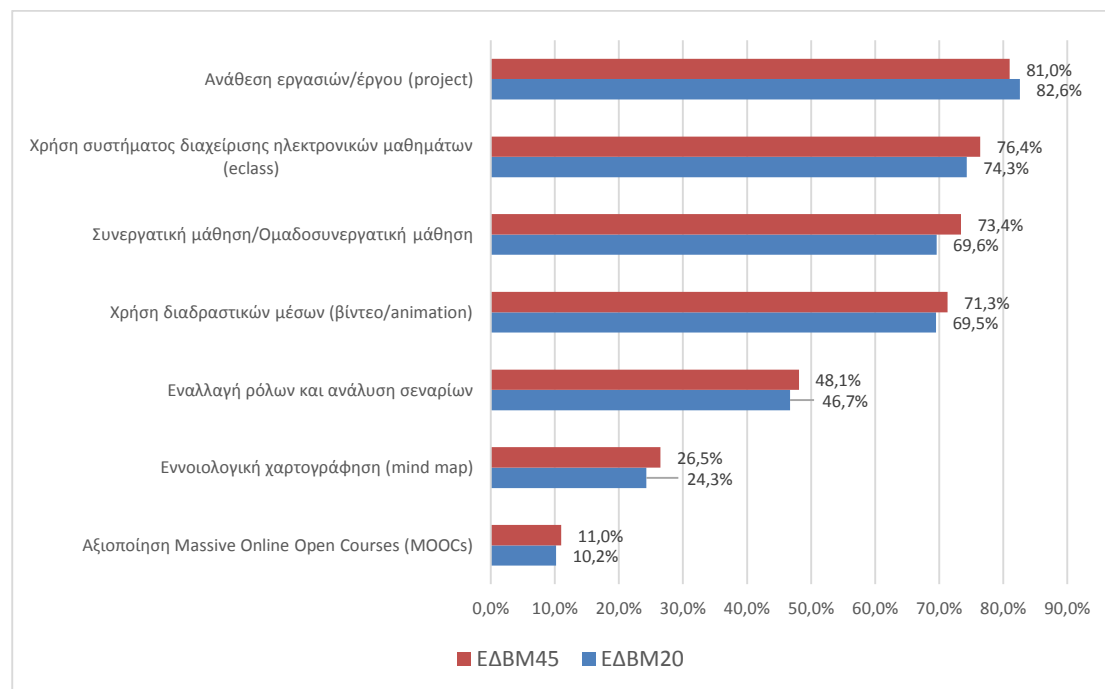
Στο Διάγραμμα 33 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή του είδους του εκπαιδευτικού υλικού που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της διδασκαλίας των νέων επιστημόνων κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων προετοίμασε για τα προς διδασκαλία μαθήματα σημειώσεις, παρουσιάσεις και έντυπο υποστηρικτικό υλικό.

Διάγραμμα 33: Ποσοστό των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά είδος εκπαιδευτικού υλικού που παρήγαγαν (ως % των συμμετεχόντων)

Παρομοίως, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αξιοποίηση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας κατά την άσκηση του διδακτικού έργου των νέων επιστημόνων και στους δύο κύκλους της Δράσης. Όπως διαπιστώθηκε, η πλειονότητα ανέθεσε εργασίες ή/και έργα (projects) στους φοιτητές, αξιοποίησε τα ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων και έθεσε σε εφαρμογή τις μεθόδους συνεργατικής μάθησης⁶ και στα δύο ακαδημαϊκά έτη (2016-2017 και 2017-2018) (Διάγραμμα 34).

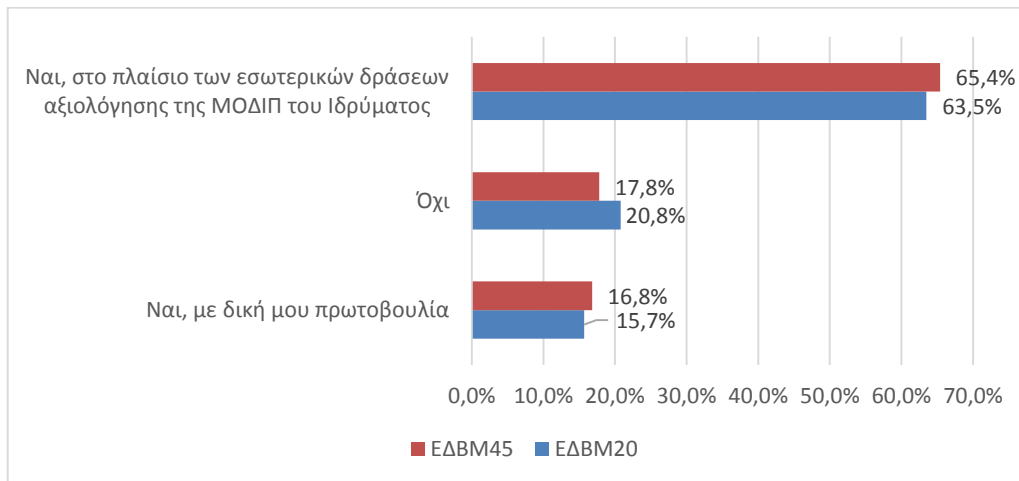
Διάγραμμα 34: Ποσοστό των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ανά είδος καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας που αξιοποίησαν (ως % των συμμετεχόντων)

⁶ Ομαδοσυνεργατική ονομάζεται η διδασκαλία κατά την οποία οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, χωρίς την άμεση καθοδήγηση του διδάσκοντος.

Στο Διάγραμμα 35 παρουσιάζεται η κατανομή των απαντήσεων των νέων επιστημόνων σχετικά με το κατά πόσο αξιολογήθηκαν τα μαθήματα που δίδαξαν. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθημάτων που δίδαξαν οι ωφελούμενοι, στο πλαίσιο των ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45, αξιολογήθηκαν με βάση τις εσωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης ΜΟΔΙΠ των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων.

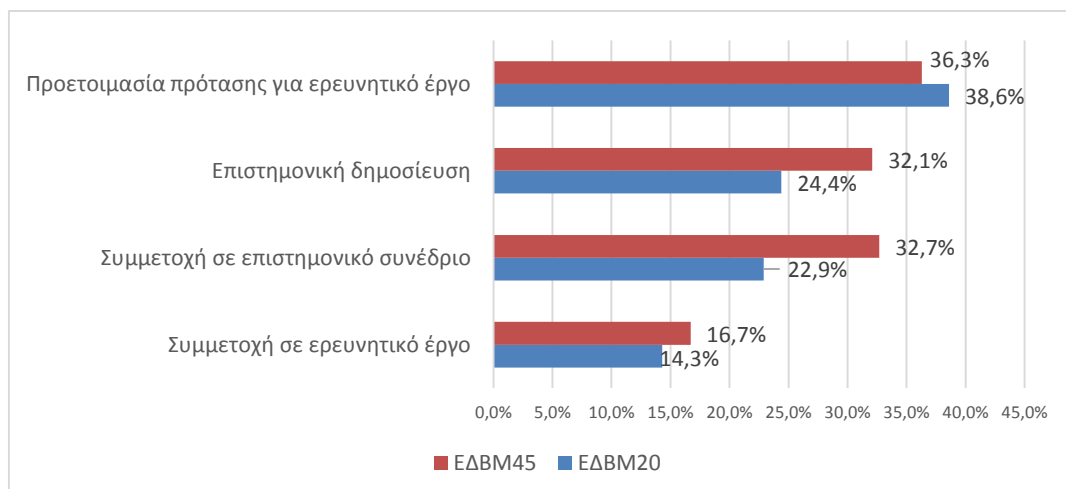
Διάγραμμα 35: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ως προς την αξιολόγηση των μαθημάτων που δίδαξαν (ως % των συμμετεχόντων)

4.6. Συμμετοχή σε άλλες ακαδημαϊκές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στους δυο κύκλους της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45)

Όσον αφορά τη συμμετοχή των νέων επιστημόνων σε άλλες ακαδημαϊκές ή/και ερευνητικές δραστηριότητες, εκτός από τη διδασκαλία, διαπιστώθηκε ότι, και στους δύο κύκλους, οι περισσότεροι έλαβαν μέρος στην υποβολή πρότασης ερευνητικού έργου, συμμετείχαν σε επιστημονικό συνέδριο με ανακοίνωση σχετική με το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος, αλλά και προχώρησαν σε κάποια συναφή επιστημονική δημοσίευση (Διάγραμμα 36).

Διάγραμμα 36: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) ως προς τη συμμετοχή τους σε άλλες ακαδημαϊκές/ερευνητικές δραστηριότητες (ως % των συμμετεχόντων)

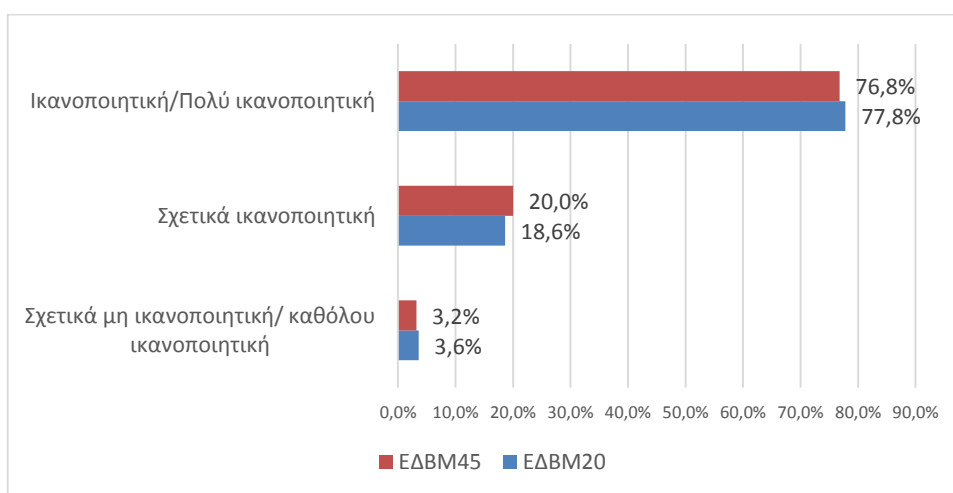
5. Αποτίμηση των κύκλων της Δράσης

5.1. Αξιολόγηση των δυο κύκλων της Δράσης από τους συμμετέχοντες σε αυτή

5.1.1. Βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων

Αναφορικά με την αξιολόγηση των δυο κύκλων της Δράσης από τους συμμετέχοντες σε αυτή, ο βαθμός ικανοποίησης των ωφελούμενων κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα, καθώς πάνω από το 75% των ωφελούμενων, τόσο κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 όσο και το 2017-2018, έκρινε την εμπειρία αυτή ως πολύ ικανοποιητική ή ικανοποιητική (Διάγραμμα 37). Ένα μικρό μέρος των νέων επιστημόνων (19%-20%) αξιολόγησε την εμπειρία του ως σχετικά ικανοποιητική, ενώ μόλις το 3%-4% θεώρησε ότι είχε αρνητική επίδραση.

Διάγραμμα 37: Γενικός βαθμός ικανοποίησης των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) από τη συμμετοχή τους στη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

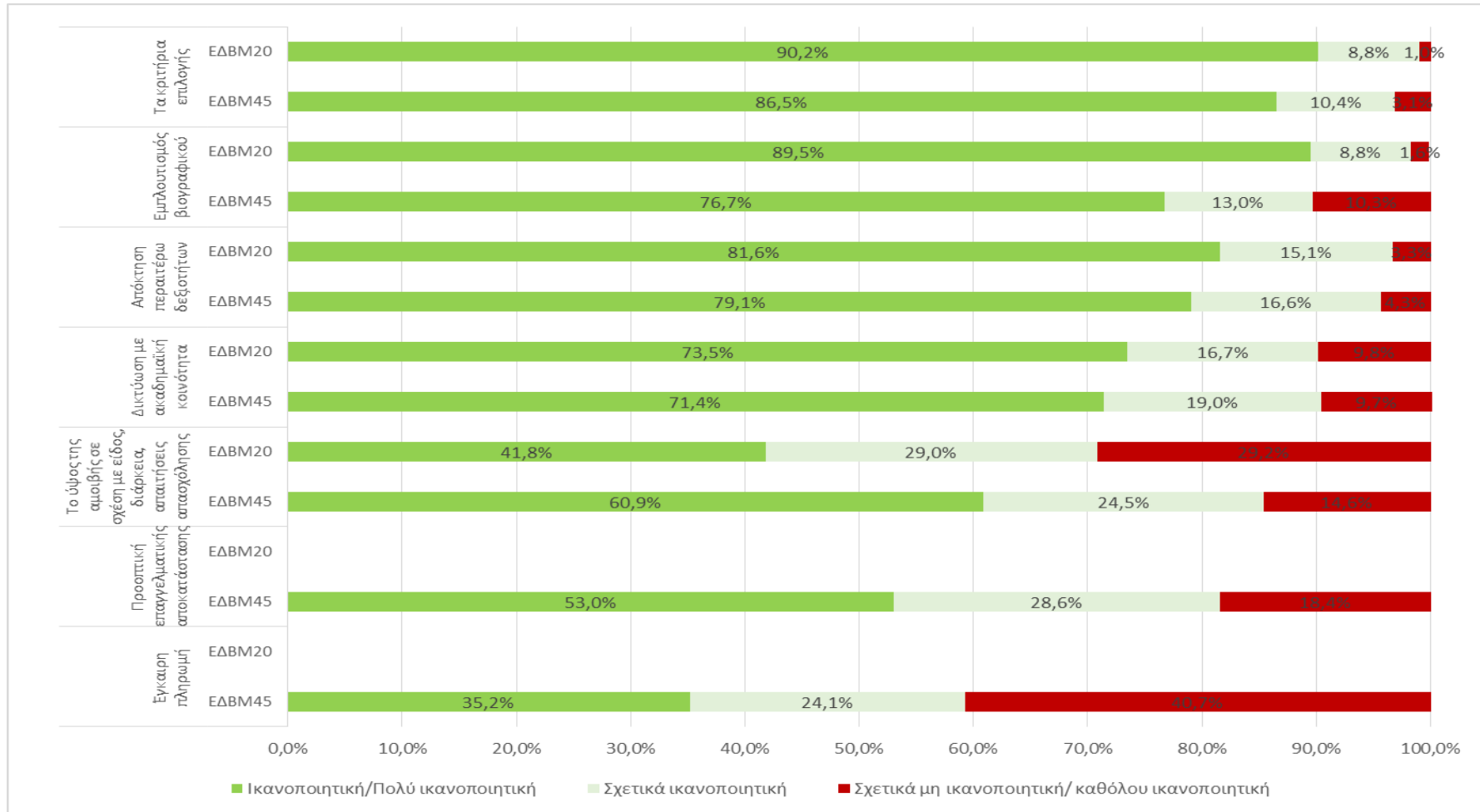

Οι νέοι επιστήμονες αξιολόγησαν και επιμέρους παραμέτρους της Δράσης και δήλωσαν ικανοποιημένοι ή πολύ ικανοποιημένοι, σε ποσοστά που ξεπερνούσαν το 70% και έφταναν το 90% τόσο για τον Α' κύκλο (ΕΔΒΜ20), όσο και για τον Β' κύκλο (ΕΔΒΜ45), κυρίως ως προς:

- τα κριτήρια επιλογής του προσωπικού
- την προοπτική απόκτησης επιπρόσθετων δεξιοτήτων
- τον εμπλουτισμό του βιογραφικού τους
- τη δικτύωσή τους με άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ο βαθμός ικανοποίησής τους ήταν σχετικά χαμηλότερος (γύρω στο 55%-60%) για παραμέτρους, όπως το ύψος της αμοιβής, η προοπτική επαγγελματικής αποκατάστασης και η έγκαιρη πληρωμή τους.

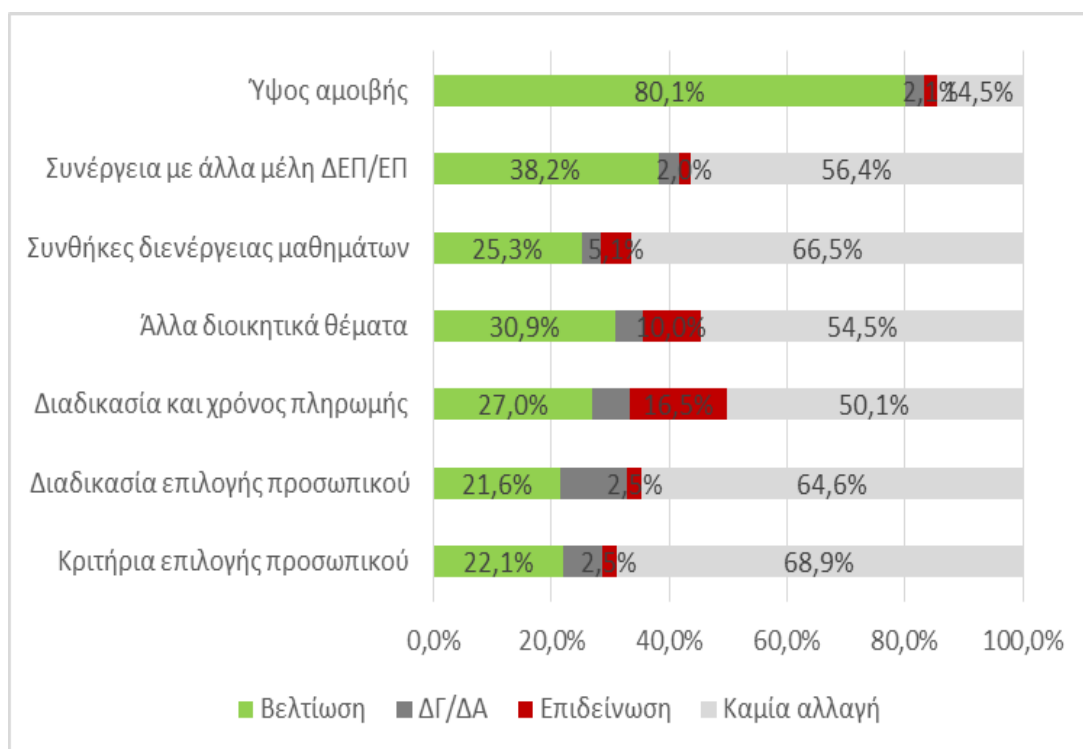
Διάγραμμα 38: Βαθμός ικανοποίησης των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) από τη συμμετοχή τους στη Δράση ως προς επιμέρους παραμέτρους (ως % των συμμετεχόντων)

Σε σχέση με τα όσα καταγράφηκαν στον Α' κύκλο της Δράσης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού» (ΕΔΒΜ20), οι ωφελούμενοι του Β' κύκλου δήλωσαν ότι υπήρξε βελτίωση ως προς το ύψος της αμοιβής τους, αλλά σε θέματα, όπως τα κριτήρια επιλογής προσωπικού, η διαδικασία και ο χρόνος πληρωμής τους, οι συνθήκες διδασκαλίας, η συνεργασία με άλλα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ και άλλα διοικητικά θέματα επικοινωνίας (π.χ., με ΕΛΚΕ, Γραμματείες) δεν σημειώθηκε κάποια αξιόλογη μεταβολή (Διάγραμμα 39).

Διάγραμμα 39: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ως προς τις διαφορές που εντόπισαν μεταξύ του Α' κύκλου (ακαδημαϊκό έτος 2016-2017) και του Β' κύκλου της Δράσης (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018) (ως % των συμμετεχόντων)

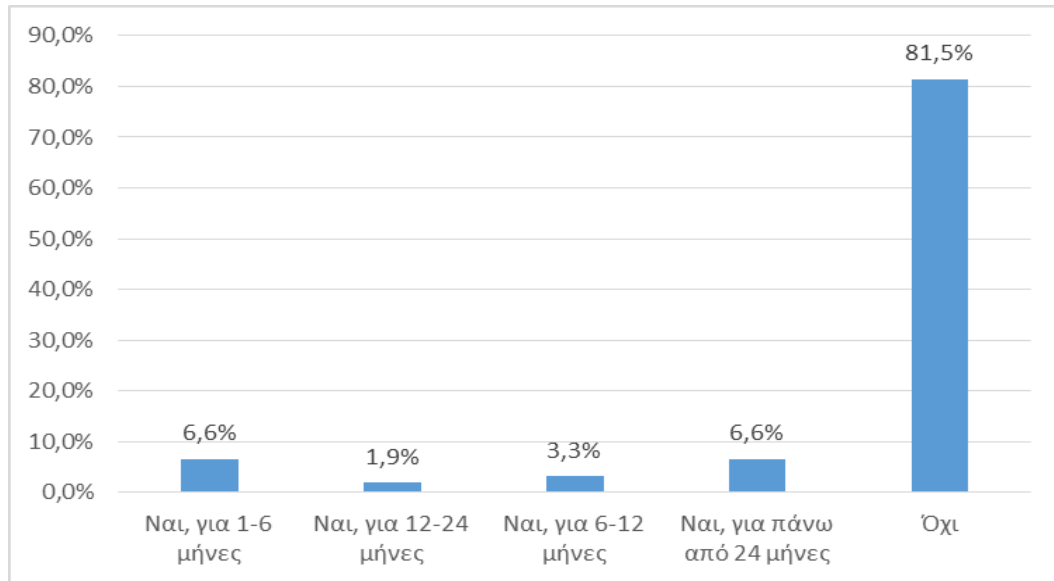

5.1.2. Επιπτώσεις ως προς τη μετακίνηση στο εξωτερικό

Από το σύνολο των νέων επιστημόνων που συμμετείχαν στη Δράση κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 (για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), το 81,5% δεν είχε επιλέξει το εξωτερικό ως τόπο κατοικίας τα πέντε τελευταία έτη.⁷ Κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, το ίδιο ποσοστό (6,6%) των νέων επιστημόνων ανέφερε ότι έμεινε στο εξωτερικό για διάστημα μεταξύ 1-6 μηνών αλλά και για πάνω από 24 μήνες, ενώ μικρότερο ποσοστό έμεινε στο εξωτερικό για διάστημα 6 έως 12 μήνες (Διάγραμμα 40).

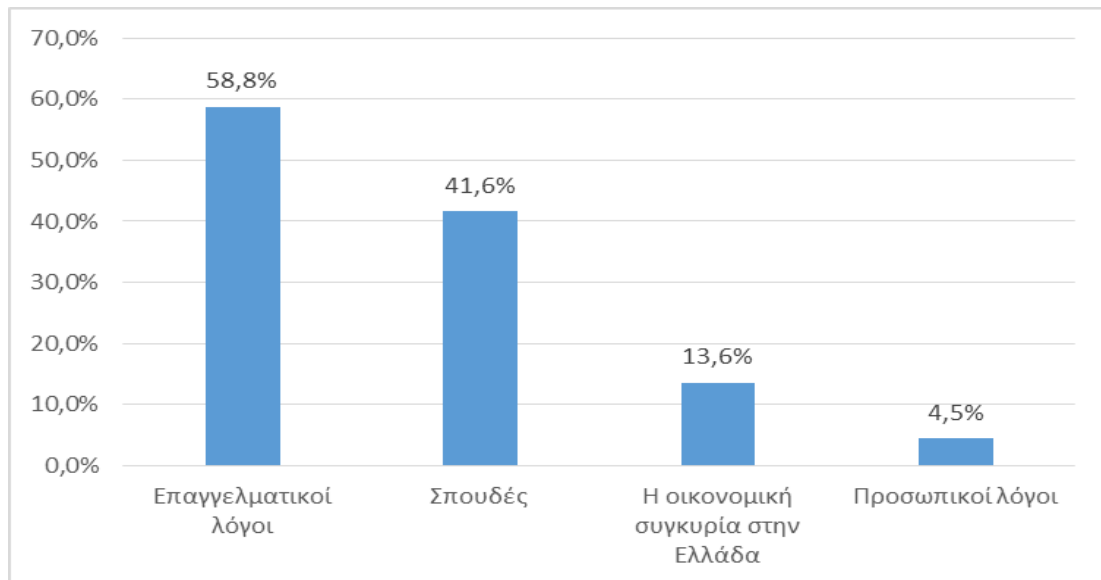
⁷ Η συγκεκριμένη πληροφορία ισχύει για περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος παραμονής είναι μεγαλύτερος από δύο μήνες και για οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από λόγους αναψυχής.

Διάγραμμα 40: Προφίλ των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) σχετικά με τη διαμονή τους στο εξωτερικό τα πέντε τελευταία έτη (ως % των συμμετεχόντων)

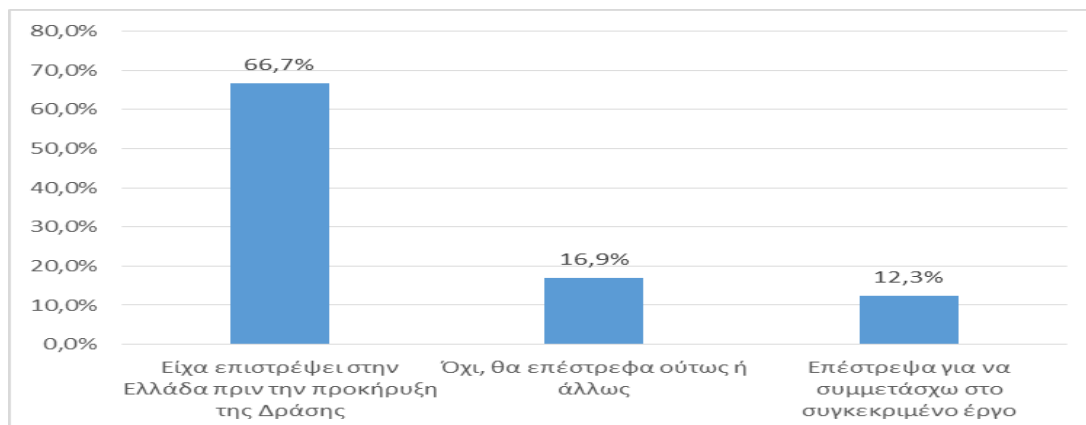
Ως προς τους λόγους παραμονής στο εξωτερικό (εκτός από λόγους αναψυχής), το 58,8% των νέων επιστημόνων της ΕΔΒΜ45 εγκαταστάθηκε στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους, το 41,6% για εκπαιδευτικούς λόγους και το 13,6% εξαιτίας της γενικότερης οικονομικής συγκυρίας στη χώρα (Διάγραμμα 41).

Διάγραμμα 41: Προφίλ των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) σχετικά με τον λόγο μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμεναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

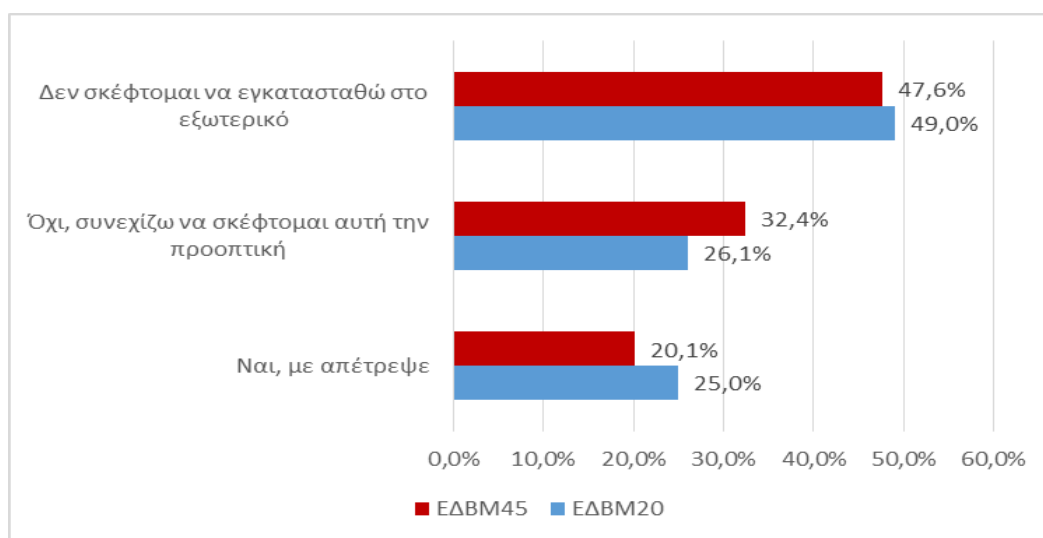
Όσον αφορά τώρα τους λόγους της επιστροφής στην Ελλάδα από το εξωτερικό για τη συγκεκριμένη κατηγορία ωφελούμενων, το 12,3% επέστρεψε για να συμμετάσχει στο συγκεκριμένο έργο, το 16,9% σχεδίαζε να επιστρέψει ούτως ή άλλως και το 66,7% είχε ήδη επιστρέψει στη χώρα πριν από την προκήρυξη της Δράσης (Διάγραμμα 42).

Διάγραμμα 42: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανάλογα με τον λόγο επιστροφής τους στην Ελλάδα από το εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμεναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

Ως προς την προοπτική μετεγκατάστασης στο εξωτερικό, σχεδόν οι μισοί ωφελούμενοι, και στους δύο κύκλους της Δράσης, δεν σκέφτονταν καθόλου την περίπτωση εγκατάστασής τους εκτός Ελλάδας, ένα ποσοστό 26%-32% συνεχίζει την αναζήτηση καλύτερης επαγγελματικής προοπτικής στο εξωτερικό, παρά τη συνδρομή της Δράσης, ενώ ένα ποσοστό μεταξύ 20% και 25% των νέων επιστημόνων υποστήριξε ότι η Δράση λειτούργησε αποτρεπτικά ως προς το ενδεχόμενο μετεγκατάστασής τους (Διάγραμμα 43).

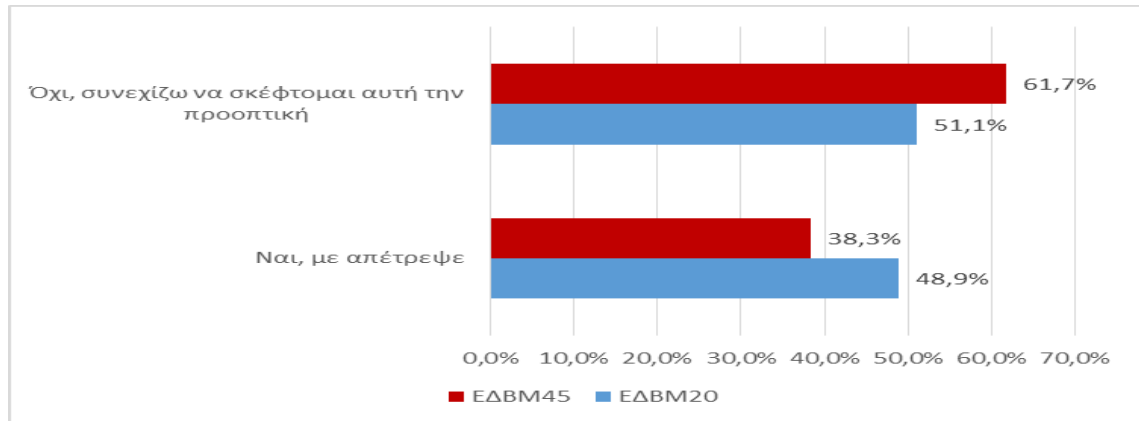
Διάγραμμα 43: Προφίλ των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) σχετικά με το πως η συμμετοχή τους στη Δράση τους απέτρεψε από την αναζήτηση επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων)

Στο Διάγραμμα 44 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των δύο ομάδων ωφελούμενων, εκτός από εκείνους που δεν εξετάζουν την περίπτωση μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τα ευρήματα, περισσότεροι από τους μισούς νέους επιστήμονες που ενδιαφέρονταν να μετεγκατασταθούν στο εξωτερικό δήλωσαν ότι συνεχίζουν να αναζητούν εργασία στο εξωτερικό, παρά τη συμμετοχή τους στη Δράση (51,1% στην ΕΔΒΜ20 και 61,7% στην ΕΔΒΜ45), ενώ για τους υπόλοιπους (48,9% στην ΕΔΒΜ20 και 38,3% στην ΕΔΒΜ45) η

συμμετοχή τους στη Δράση λειτούργησε αποτρεπτικά ως προς το ενδεχόμενο εργασίας στο εξωτερικό.

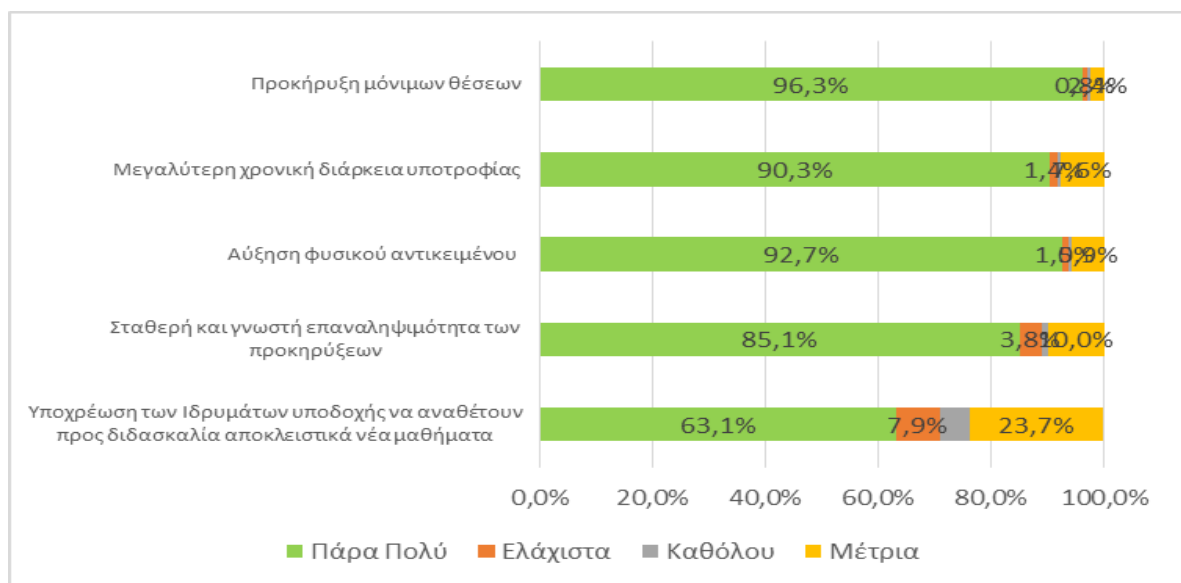
Διάγραμμα 44: Προφίλ των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) σχετικά με το εάν η συμμετοχή τους στη Δράση τους απέτρεψε από τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που σκέφτονταν/σκέφτονται τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό)

Εξετάζοντας πιο προσεκτικά το θέμα της φυγής του ανθρώπινου δυναμικού υψηλών ακαδημαϊκών προσόντων στο εξωτερικό, τρόποι επίλυσης που προτάθηκαν από τους νέους επιστήμονες και των δύο κύκλων της Δράσης είναι:

- η προκήρυξη μόνιμων θέσεων
- η αύξηση της χρονικής διάρκειας της υποτροφίας
- η επιμήκυνση του φυσικού αντικειμένου
- η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των συναφών προκηρύξεων (Διάγραμμα 45).

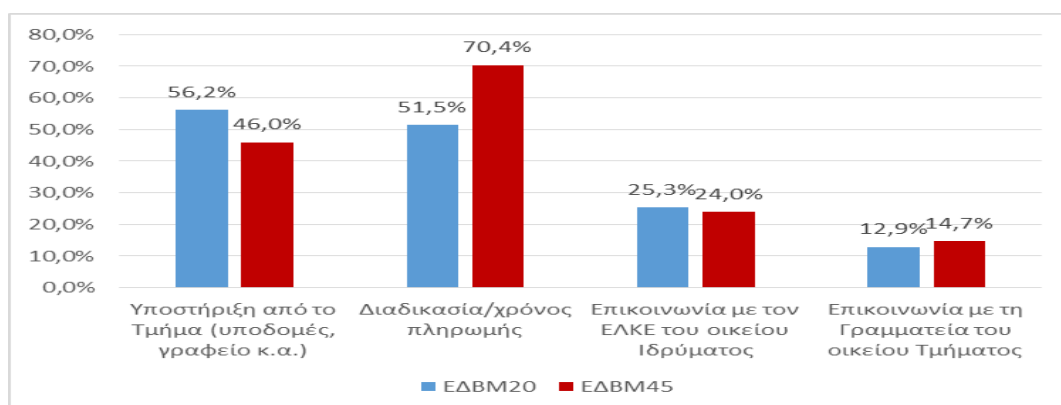
Διάγραμμα 45: Παράγοντες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» από παρεμφερείς δράσεις, σύμφωνα με τους νέους επιστήμονες (ΕΔΒΜ45) (ως % των συμμετεχόντων)

5.2. Προτάσεις Βελτίωσης της Δράσης

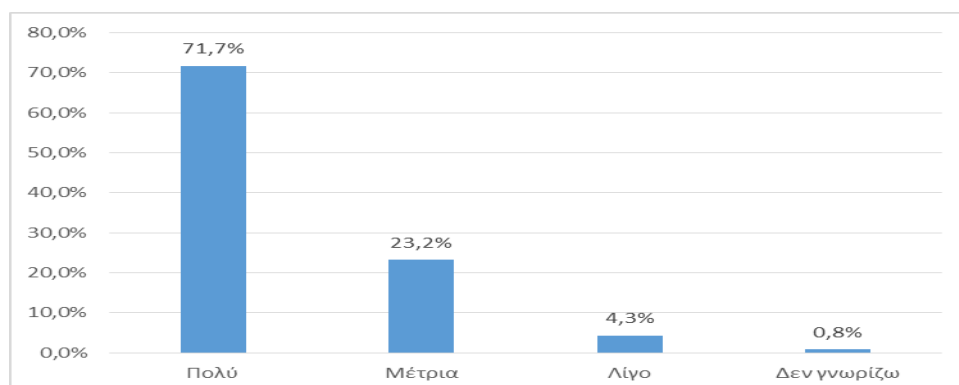
Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, ζητήθηκε από τους νέους επιστήμονες να προτείνουν τα πεδία εκείνα της Δράσης που, κατά τη γνώμη τους, επιδέχονται βελτίωση από την πλευρά των συνεργαζόμενων ΑΕΙ. Οι ωφελούμενοι και των δύο κύκλων υποστήριξαν ότι τα πιο κρίσιμα θέματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν εκ μέρους των ΑΕΙ ήταν η διαδικασία και ο χρόνος πληρωμής τους καθώς και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από το Τμήμα (υποδομές, εξοπλισμός κ.ά.) (Διάγραμμα 46).

Διάγραμμα 46: Πεδία κατά την υλοποίηση της Δράσης, τα οποία επιδέχονται βελτίωση από τα ιδρύματα υποδοχής, σύμφωνα με τους νέους επιστήμονες (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45) (ως % των συμμετεχόντων)

Στο πλαίσιο αξιολόγησης της Δράσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι ωφελούμενοι του Β' κύκλου (ΕΔΒΜ45, για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), σε ποσοστό 71,7%, θεωρούν ότι ένας βασικός στόχος της, –που, σύμφωνα με την προκήρυξη, είναι «... να προσφέρει τη δυνατότητα απόκτησης διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού και ταυτόχρονα να προσδώσει έναν δυναμικό χαρακτήρα στα προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων»– ικανοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο που υλοποιήθηκε η Δράση. Συγχρόνως, το 23,2% θεωρεί ότι αυτός ο στόχος επιτεύχθηκε σε μέτριο βαθμό, ενώ μόλις το 4,3% έκρινε ότι ο στόχος της Δράσης ικανοποιήθηκε σε μικρό βαθμό (Διάγραμμα 47).

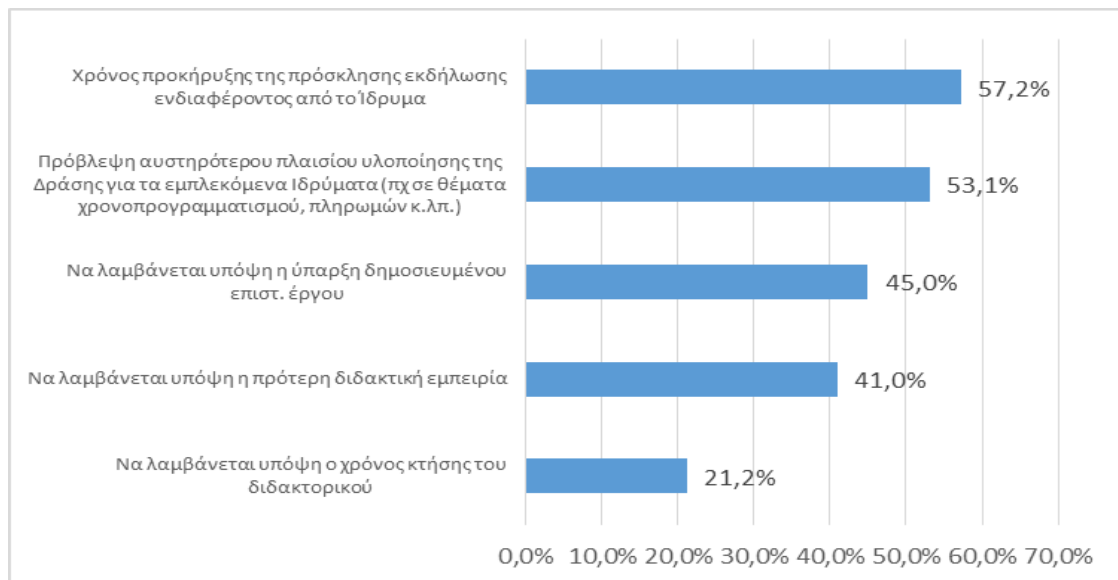
Διάγραμμα 47: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το κατά πόσο οι ίδιοι θεωρούν ότι ο διακηρυγμένος στόχος της Δράσης (βάσει προκήρυξης) επιτυγχάνεται (ως % των συμμετεχόντων)

Στο πλαίσιο διατύπωσης βελτιωτικών προτάσεων για τους μελλοντικούς κύκλους της Δράσης, οι ωφελούμενοι του Β' κύκλου (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018) υποστήριξαν ότι τα θέματα που πρέπει να επανεξεταστούν είναι:

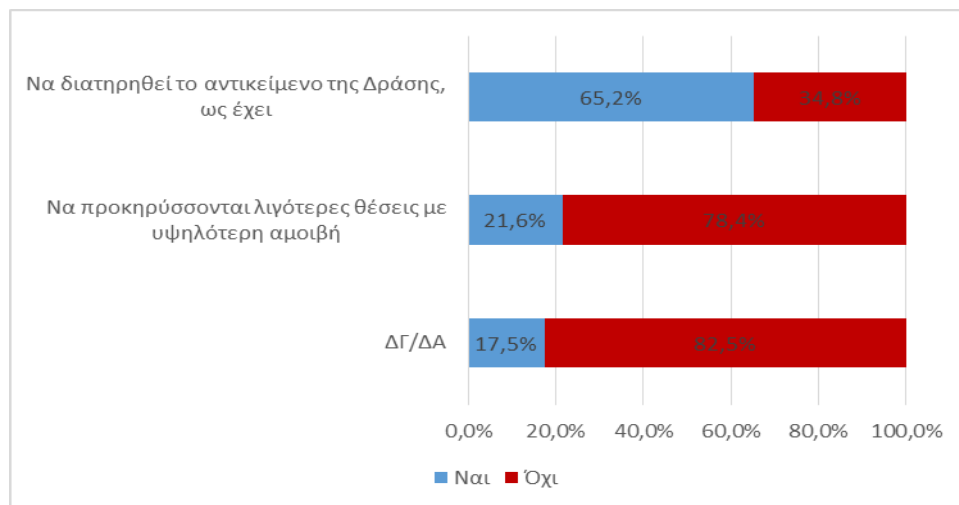
- ο χρόνος προκήρυξης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το ίδρυμα υποδοχής
- η ύπαρξη αυστηρότερου πλαισίου υλοποίησης της Δράσης για τα εμπλεκόμενα ιδρύματα (π.χ., θέματα χρονικού προγραμματισμού, πληρωμών)
- η συνεκτίμηση στην επιλογή των νέων επιστημόνων τυχόν δημοσιευμένου επιστημονικού τους έργου
- ο συνυπολογισμός στην επιλογή των νέων επιστημόνων τυχόν προηγούμενης διδακτικής τους εμπειρίας (Διάγραμμα 48).

Διάγραμμα 48: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανάλογα με τα πεδία που επιδέχονται βελτίωση κατά την υλοποίηση της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

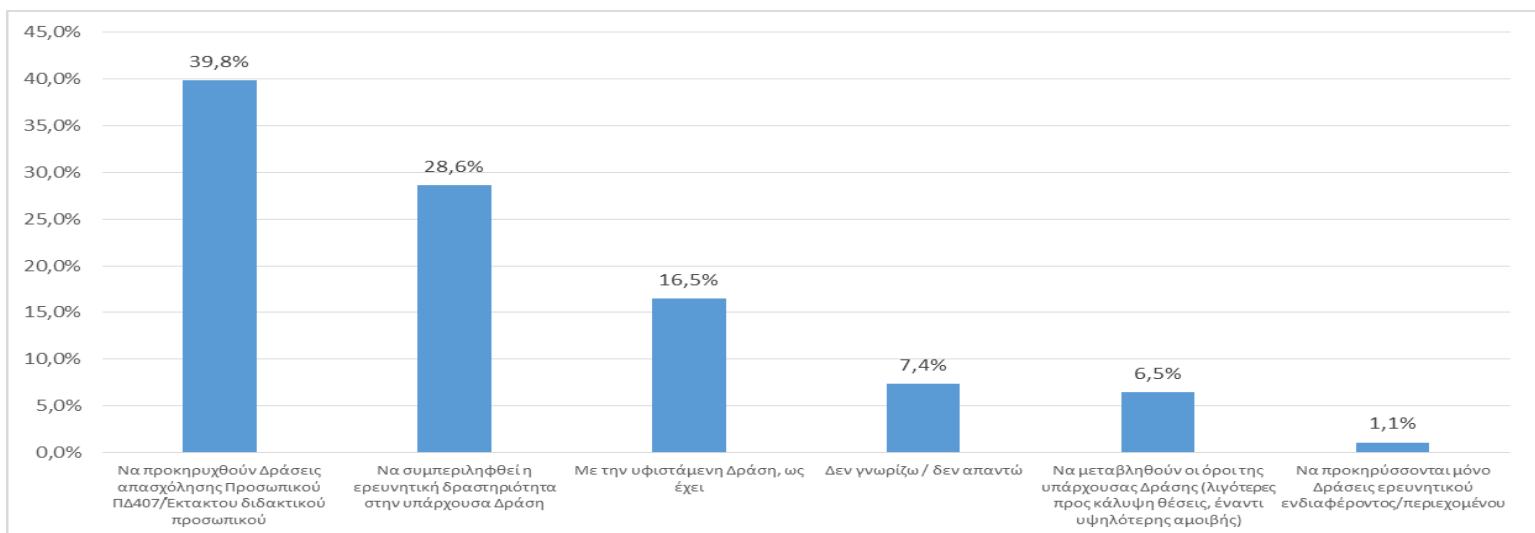
Ενόψει του μελλοντικού προγραμματισμού συναφών δράσεων, οι ωφελούμενοι του Β' κύκλου της Δράσης ρωτήθηκαν εάν κρίνουν σκόπιμη τη συνέχιση της συγκεκριμένης Δράσης ή θεωρούν ότι είναι προτιμότερη η προκήρυξη Δράσης που να καλύπτει λιγότερες θέσεις ωφελούμενων με καλύτερη αμοιβή (ενδεχομένως κατ' αντιστοιχία με τις θέσεις διδασκόντων ΠΔ407/Εκτακτου Διδακτικού Προσωπικού). Η πλειονότητα των ωφελούμενων του Β' κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ45) υποστήριξε ότι το αντικείμενο της Δράσης πρέπει να μείνει ως έχει (65,2%), ενώ το 21,6% απάντησε ότι προτιμά να προκηρύσσονται λιγότερες θέσεις με υψηλότερη αμοιβή. Αξίζει να τονιστεί ότι το 17,5% των νέων επιστημόνων επέλεξε να μην απαντήσει στην συγκεκριμένη ερώτηση (Διάγραμμα 49).

Διάγραμμα 49: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το εάν προτιμούν να διατηρηθεί ή να μεταβληθεί το αντικείμενο της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

Τέλος, ζητήθηκε από τους ωφελούμενους του Β' κύκλου (ακαδημαϊκό έτος 2017-2018) να προτείνουν τον καλύτερο τρόπο υποστήριξης των νέων επιστημόνων μέσα από συναφείς δράσεις ενίσχυσης ανθρώπινου δυναμικού. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, προκρίθηκε η προκήρυξη δράσεων απασχόλησης προσωπικού ΠΔ407/Εκτακτου Διδακτικού Προσωπικού (39,8%), ενώ ακολουθεί το να συμπεριληφθεί η ερευνητική δραστηριότητα στην υπάρχουσα Δράση (28,6%), αλλά και η πρόταση να παραμείνει η συγκεκριμένη Δράση με τη σημερινή της μορφή (16,5%) (Διάγραμμα 50).

Διάγραμμα 50: Κατανομή των νέων επιστημόνων (ΕΔΒΜ45) ανάλογα με το ποιον θεωρούν ως τον καλύτερο τρόπο για την υποστήριξη νέων επιστημόνων μέσα από συναφείς δράσεις ενίσχυσης ανθρώπινου δυναμικού (ως % των συμμετεχόντων)

6. Συμπεράσματα

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε η συγκριτική παράθεση των αποτελεσμάτων και των δεδομένων που προέκυψαν από τις πρωτογενείς έρευνες τις οποίες διενήργησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, προκειμένου να αποτιμηθούν οι δύο κύκλοι της Δράσης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» που πραγματοποιήθηκαν τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 (ΕΔΒΜ20) και 2017-2018 (ΕΔΒΜ45).

Ως προς το περιεχόμενό της, η έκδοση αποτυπώνει με συγκριτικό τρόπο τον πληθυσμό των ωφελούμενων που συμμετείχαν στους δύο κύκλους της Δράσης (δημογραφικά και άλλα στοιχεία) και αποτιμά την υλοποίηση της Δράσης συνολικά, με βάση τις αποκρίσεις των ωφελούμενων, ως προς τις ακόλουθες παραμέτρους: α) τον προσωπικό βαθμό ικανοποίησης από τη συμμετοχή στη Δράση β) την εκτίμηση των συνεπειών της Δράσης ως προς την απόφαση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού για μόνιμη διαμονή στο εξωτερικό (brain drain) γ) τις προτάσεις για τη βελτίωση της Δράσης, οι οποίες θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στον σχεδιασμό των επόμενων κύκλων της προκήρυξης.

Σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε, οι ωφελούμενοι κατανέμονται με βάση τους ακόλουθους δείκτες, ως προς:

- το ίδρυμα διδασκαλίας στο πλαίσιο της Δράσης
- το φύλο
- την ηλικιακή ομάδα
- τη χώρα γέννησης
- το καθεστώς απασχόλησης, εκτός τη συμμετοχή τους στη Δράση
- τη δραστηριότητα Ε&Α τα τελευταία δύο έτη πριν από τη Δράση
- τη χώρα απόκτησης διδακτορικού τίτλου σπουδών
- το έτος αναγόρευσης σε διδάκτορα
- το ακαδημαϊκό ίδρυμα απόκτησης διδακτορικού τίτλου σπουδών
- το εξάμηνο διδασκαλίας στο πλαίσιο της Δράσης
- τον τόπο διαμονής σε σχέση με τόπο διδασκαλίας
- το επιστημονικό πεδίο του μαθήματος που διδάχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης
- τη σχέση εργασίας για την παροχή διδακτικού έργου στη συγκεκριμένη Δράση
- το είδος μαθήματος που διδάχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης
- το κατά πόσο το μάθημα που διδάχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης περιλαμβάνονταν ήδη στον Οδηγό Σπουδών ή ήταν νέο για το Τμήμα υποδοχής
- τον αριθμό φοιτητών που εξετάστηκαν και ήταν εγγεγραμμένοι στα μαθήματα που διδάχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης
- το είδος νέου εκπαιδευτικού υλικού που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης
- το είδος των καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας που αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης
- το κατά πόσο πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση των μαθημάτων που διδάχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

- τη συμμετοχή των ωφελούμενων σε άλλες ακαδημαϊκές/ερευνητικές δραστηριότητες
- τον γενικό βαθμό ικανοποίησής τους από τη συμμετοχή στη Δράση
- τον βαθμό ικανοποίησής τους ως προς συγκεκριμένες επιμέρους παραμέτρους
- το κατά πόσο η συμμετοχή στη Δράση τούς απέτρεψε από την αναζήτηση επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό.

Από την άλλη πλευρά, σημειώθηκε διαφοροποίηση στις απαντήσεις που δόθηκαν από τους ωφελούμενους κυρίως ως προς:

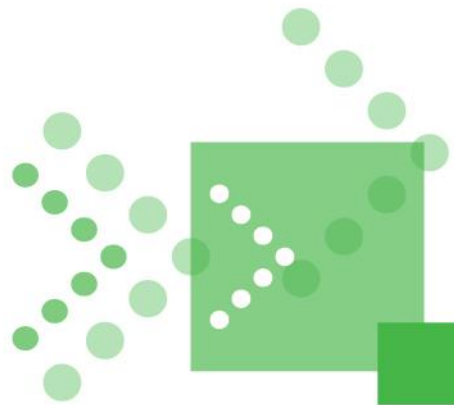
- τον αριθμό των νέων επιστημόνων που διέθεταν πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία πριν από τη συμμετοχή τους στη Δράση, όπου σημειώθηκε αύξηση λόγω της συμμετοχής τους στον πρώτο κύκλο της Δράσης
- τη διάρκεια της πρότερης αυτοδύναμης διδακτικής τους εμπειρίας, όπου σημειώθηκε αύξηση της επιλογής «ένα με δύο εξάμηνα»
- την ημερομηνία λήξης της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής τους εμπειρίας, αφού σημαντικό μέρος αυτής έλαβε χώρα το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017
- το εκπαιδευτικό ίδρυμα που είχαν την πιο πρόσφατη αυτοδύναμη διδακτική τους εμπειρία, όπου καταγράφηκε αισθητή μείωση απόκτησης εμπειρίας στα ιδρύματα του εξωτερικού
- το κύριο επιστημονικό πεδίο της πιο πρόσφατης αυτοδύναμης διδακτικής τους εμπειρίας, με αλλαγή στη σχετική κατάταξη μεταξύ ανθρωπιστικών επιστημών και επιστημών μηχανικού
- το εάν είχαν διδάξει ξανά το μάθημα κατά το παρελθόν, όπου σημειώθηκε μεγάλη αύξηση εκείνων που είχαν διδάξει το μάθημα στον Β' κύκλο της Δράσης και κατά το παρελθόν (ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στον Α' κύκλο)
- το κατά πόσο η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό, όπου σημειώθηκε σχετικός περιορισμός της επίδρασης που είχε η Δράση.

Από όλα τα παραπάνω –και κυρίως τον σημαντικό περιορισμό όσων δεν είχαν πρότερη διδακτική εμπειρία στην ανώτατη εκπαίδευση μεταξύ των ωφελούμενων των δυο κύκλων της Δράσης (ΕΔΒΜ20 και ΕΔΒΜ45), την αύξηση όσων είχαν πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία πριν από τη συμμετοχή τους σε κάθε κύκλο της Δράσης, την αύξηση όσων είχαν πρότερη αυτοδύναμη διδακτική εμπειρία διάρκειας ενός με δύο εξαμήνων στον Β' κύκλο της Δράσης (ΕΔΒΜ45), καθώς και την αύξηση των ποσοστών που εμφανίζουν τα περισσότερα ΑΕΙ της χώρας ως ιδρύματα πραγματοποίησης της πιο πρόσφατης διδακτικής εμπειρίας, με την παράλληλη μείωση της πιο πρόσφατης διδακτικής τους εμπειρίας σε ίδρυμα του εξωτερικού– γίνεται φανερό ότι η συγκεκριμένη Δράση συνέβαλε σημαντικά στην ενδυνάμωση του ακαδημαϊκού υπόβαθρου και του βιογραφικού των νέων επιστημόνων, κυρίως ως προς την απόκτηση διδακτικής εμπειρίας από αυτούς, συνεισφέροντας παράλληλα στην ανανέωση του διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ, στην είσοδο σε αυτά νέων ωφελούμενων και στη δημιουργία νέων θέσεων διδασκαλίας στα ιδρύματα υποδοχής.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι για μια σειρά δεικτών, τα αποτελέσματα των δύο πρωτογενών ερευνών δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους, λόγω αλλαγών που έγιναν στο περιεχόμενο του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε κάθε φορά. Συγκεκριμένα, οι δείκτες αυτοί είναι οι εξής:

- ο φορέας απασχόλησης των ωφελούμενων, παράλληλα με τη συμμετοχή τους στη Δράση
- το μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των δύο τελευταίων ετών και η σύγκριση ύψους αμοιβής-συνολικού εισοδήματος του 2018
- ο αριθμός αιτήσεων και ιδρυμάτων υποδοχής για τη συμμετοχή στη Δράση
- η πιθανή συμμετοχή ωφελούμενων σε άλλη δράση της ΕΥΔ
- η πιθανότητα και η αιτία διαμονής των ωφελούμενων στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη και ο λόγος επιστροφής τους στην Ελλάδα
- οι παράγοντες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» από παρεμφερείς δράσεις
- το κατά πόσο καθίσταται εφικτός ο διακηρυγμένος στόχος της Δράσης και το εάν κρίνεται αναγκαίο η Δράση να μείνει ως έχει ή να αλλάξει ως προς το αντικείμενό της
- το ποιος θεωρείται ότι είναι ο καλύτερος τρόπος για την υποστήριξη νέων επιστημόνων μέσα από συναφείς δράσεις ενίσχυσης ανθρώπινου δυναμικού.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Το Έργο υλοποιείται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης μετά από σχετική ανάθεση από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΚΤ, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

